

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: četrletno 24.- L, Posamezna številka 0.50 L.

Velikodušen Ducejev dar za naše pomembne knjižnice

Duce je podaril vsoto 600.000 lir v korist vseučiliške knjižnice in knjižnic srednih šol in muzejev Ljubljanske pokrajine.

Visoki Komisar je izrazil Duceju zahvalo obdarovanih zavodov in prebivalstva.

Vdanostno in zahvalno brzojavko za velikodušni dar Duceja, ki je s tem dejanjem ponovno pokazal svoje živo zanimanje za prosvetno življenje Slovencev, sta poslala rektor vseučilišča in župan Ljubljane.

Slovenski kulturni zavodi Ljubljanske pokrajine so bili v zadnjem času že ponovno

predmet velike pozornosti italijanskih oblastev, znanstvenih zavodov in javnosti. Tako je bolognsko vseučilišče podarilo svoji posestrimi v Ljubljani dragoceno zbirko izbranih knjig, znanstveni zavod v Bologni pa svoje knjige. Zlasti velikodušno pa se je v tem pogledu izkazal Duce, ki je že poprej zagotovil dograditev zavodov našega vseučilišča, zdaj pa je naklonil 600.000 lir za vseučiliško in srednošolske knjižnice in za muzeje Ljubljanske pokrajine. Z Ducejevim darom bodo mogli naše knjižnice in muzeji zelo obogatiti svoje kulturne zaklade.

Maršal Italije De Bono na obisku v Ljubljanski pokrajini

Maršal Italije Emilio De Bono je pred dnevi došel v Ljubljano iz Postojne. Visoki gost je pregledal najprej vojsko v vojašnici I. polka sardinskih grenadirjev na Poljanski cesti. Ob vходу so mu izkazali vojaške časti, na dvorišču vojašnice so bile postrojene čete. Sledil je mimohod pred Maršalom, ki je zavzel mesto v loži, postavljeni na Poljanski cesti. Po mimohodu je zaigrala vojaška godba himne, častna četa pa je potem, ko je visoki gost pregledal vojašnico, spet izkazala čast z orožjem.

Iz vojašnice se je Ekscelenca Maršal De Bono napotil v vojaško bolnišnico na Zaloški cesti, kjer ga je sprejel glavni zdravnik s svojimi pomočniki in dodeljenimi mu oficirji. Maršal je stopil v več bolniških sob in se ljubeznivo razgovarjal z bolnimi vojaki, ki so bili visokega obiska zelo veseli.

Iz vojaške bolnišnice je Maršal krenil na mestno pokopališče, kjer se je poklonil pred spomenikom italijanskih vojakov. Častna četa je izkazala Maršalu čast z orožjem, godba 13. topniškega polka je zaigrala himno Piave. Pod kipom Italije so bili zbrani oficirji. Dva oficirja sta položila Maršalov lovorjev venec pred spomenik.

Po obredu je Maršal šel na Dunajsko cesto, kjer je 13. sardinski topniški polk priredil parado na konjih. Maršal si je po mimohodu ogledal prenovljeno vojašnico topničarjev, nato pa je prisostvoval jahalnim in sportnim vajam. Nad odlično izvedbo vseh nastopov je Maršal izrazil svoje zadovoljstvo.

Ko je pregledal čete ljubljanske posadke, je maršal Italije Ekscelenca Emilio De Bono zaključil svoje bivanje v Ljubljani. Izrazil je svoje veliko zadovoljstvo nad udarno silo in disciplino oddelkov, ki jih je pregledal.

Ekscelenca De Bono je zapustil Ljubljano, spremljan od Poveljnika armadnega zbora Ekscelence Robottija in se napotil proti Novemu mestu. Ob mestni meji je bila postavljena častna četa z godbo in

zastavo. Maršal je pregledal četo, ki je bila postavljena v pozoru

Takoj nato se je Maršal prisrčno poslovil od Visokega Komisarja Ekscelence Graziolija, sedel v svoj avtomobil in v družbi z Ekscelenco Robottijem nadaljeval vožnjo v smeri proti Novemu mestu.

Med potjo se je ustavil tudi v Trebnjem. K sprejemu visokega funkcionarja Italijanske Vojske se je zbralo na trgu pred občinsko hišo vojaštvo z oficirskim zborom in komandantom Consolom Borgiem na čelu. Navzočen je bil tudi civilni

predstavnik okrajni župan g. Ban Ivo s številnim prebivalstvom. Ob prihodu Maršala De Bona v Trebnje je godba fašistovske milice zaigrala himno, nakar je sledil obhod in pozdrav na trgu zbranih čet. Po razgovoru z oficirji in s komandantom Consolom Borgiem se je visoki funkcionar s spremstvom odpeljal proti Novemu mestu.

Za sprejem visokega dostojanstvenika se je Novo mesto praznično odelo. Z javnih poslopij in drugih hiš so plapolale državne zastave, po trgovinah in delavnicah je delo počivalo.

Sprejema Maršala Ekscelence De Bona so se udeležili predstavniki vseh novomeških državnih uradov, šol, obeh sodišč in državnega tožilstva. Okrog dostojanstvenikov se je zbralo mnogo ljudi. Na določenem prostoru se je razvrstilo vojaštvo novomeške garnizije.

Maršal De Bono se je pripeljal v Novo mesto z vsem svojim spremstvom. Obdan od visokih vojaških odličnikov je po reportu, ki mu ga je podal Poveljnik divizije Isonzo general Romero, obšel vojaške oddelke.

Po pregledu čet je Maršal stopil na častno tribuno, nato pa so mimo nje prikorkale posamezne čete vojaštva. Nastop vojaških oddelkov je bil ob zvokih divizijske godbe veličasten. Po končanem mimohodu je Maršal s svojim spremstvom obšel še častno četo s polkovno zastavo, ki ji je izkazal vojaško čast.

Iz Novega mesta je šel visoki gost še v Karlovac, kjer so ga sprejeli zastopniki Italijanske Vojske s Poveljnikom 2. armije generalom Ambrosijem na čelu. Hrvatska vojaška oblastva je zastopal polkovnik Tomašević. Maršal De Bono je pregledal italijanske in hrvatske čete.

Visoki Komisar med narodom

Navdušeni sprejemi v Sodražici, Ribnici, v Kočevju in Metliki

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je v nedeljo navezal stike s prebivalstvom nekaterih večjih središč pokrajine.

Toplo je bil sprejet v Sodražici in Ribnici, kjer je Ekscelenca Grazioli obiskal posadko drugega polka grenadirjev. Visoki Komisar je nagovoril številno prebivalstvo z zadržanim, da bo Italija skrbela za delo in za blagostanje, da bo spoštovala vero in običaje dežele, kakor je obljubil Duce. Rekel je, da računa pri tem na popolno vdanost prebivalstva. S klici »Živio« je prebivalstvo sprejelo besede Visokega Komisarja.

Po obisku župne cerkve je Ekscelenca Grazioli nadaljeval pot v Kočevje. Prebivalstvo, ki se je zbralo na obeh straneh glavne ceste, je s toplimi počastitvami sprejelo in pozdravilo Visokega Komisarja. Na Civilnem Okrožnem Komisariatu se je Ekscelenca Grazioli sestal z generalom Robottijem, Poveljnikom 11. armadnega zbora. Nato se je udeležil maše na prostem ter se poklonil pred zastavo 2. polka grenadirjev. Visoki Komisar je obiskal nato kočevski zavod za slepe.

Po paradi grenadirjev je Ekscelenca Gra-

zioli na Okrožnem Komisariatu sprejel župane okraja, višjo duhovščino, zastopnike nemške manjšine in zastopnike delavstva. Popoldne je Visoki Komisar otvoril sedež oskrbovališč v Kočevju.

Ob 16. uri je Visoki Komisar prispel iz Kočevja v Metliko. Skupno s predstavnikih mestnih oblastev sta ga sprejela Poveljnik 11. armadnega zbora in Poveljnik Divizije Isonzo. V imenu prebivalstva je Visokega Komisarja pozdravil župan. Poudaril je, da se čuti prebivalstvo najstarejšega slovenskega mesta počaščenega zaradi visokega obiska. Visoki Komisar se je nato udeležil slavnostnega odkritja spominske plošče na pročelju meščanske šole, katero je v nedeljo v svoje varstvo prevzel Poveljnik 13. pehotnega polka in katera nosi datum italijanske zasedbe mesta. Visoki Komisar je govoril narodu in ponovil zagotovila Duceja.

Sledil je mimohod bataljona pehote, nato pa je Ekscelenca Grazioli sprejel na županstvu domače predstavnike oblastev. Obiskal je tudi gledališče in prisostvoval sveti maši. Kamorkoli je prišel, ga je prebivalstvo sprejelo s prisrčnimi počastitvami. Iz Metlike se je Visoki Komisar vrnil v Ljubljano.

Italija, Nemčija, Rumunija in Finska v vojni z Rusijo

Hitler je v svojem razglasu utemeljil potrebo vojne s Sovjetsko Rusijo

Iz Berlina poročajo:

V nedeljo dne 22. junija ob zori so obožene sile Nemčije skupno s finskimi in rumunskimi prestopile mejo Sovjetske Rusije. Zgodovinsko odločitev je ob 5.50 objavil po radiu nemški propagandni minister dr. Göbbels, ki je tedaj prebral razglas nemškega državnega poglavarja in kancelarja.

Ob 3. zjutraj so rumunske čete prestopile Prut.

Konduktor general Antonescu je bil imenovan za vrhovnega poveljnika oboroženih sil.

Iz Rima poročajo:

Italijanska vlada je obvestila ruskega poslanika, da se Italija od 5.30 dne 22. junija smatra v vojnem stanju z Zvezo sovjetskih socialističnih republik.

Iz Berlina poročajo:

Nemški propagandni minister dr. Göbbels je ob začetku sovražnosti med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo prebral po radiu Hitlerjev razglas, ki v uvodu utemeljuje, kako je Anglija hotela z obkoljevanjem uničiti Nemčijo in kako je Nemčiji, Italiji in Japonski odrekla pravico do bogastev sveta. Leta 1939. je Anglija prepričevala svet, da Nemčija ograža Litvo, Letonsko, Estonsko, Finsko, Besarabijo in Ukrajino, zaradi česar so nekatere izmed teh držav sprejele angleška poročstva in stopile v obkoljevalno fronto proti Nemčiji. Zaradi tega je Hitler bil primoran podati slovesno izjavo, da bo spoštoval ruske koristi. Posledica pogodbe, ki jo je sklenil s Sovjetsko Rusijo, je bila, da je moralo nad pol milijona Nemcev zapustiti stare domačije, da jih ne bi boljševiski red docela uničil. Tisoči in tisoči teh Nemcev so izgubili, a Hitler je molčal na vse to, ker je hotel doseči popolno pomirjenje z Rusijo. Toda sovjetski oblastniki so že ob nemškem pohodu na Poljsko zahtevali tudi Litvo, ki je Nemčija ni nikdar mislila zasesti. To je bil samo začetek sovjetskih izsiljevanj.

Po zlomu Poljske so Angleži poslali v Moskvo za poslanika Crippsa, ki naj bi odnošaje med Anglijo in Sovjetsko Rusijo razvil po angleški zamisli. Prve posledice tega so bile priprave za napad na Finsko in baltičske države, kar so v Moskvi utemeljevali z razlogom, da jih nekdo ograža. To bi mogla biti edino Nemčija. Hitler je tudi na vse to molčal.

Ko je pomladi Nemčija umaknila večino svojih čet z vzhodne meje, je Sovjetska Rusija začela zbirati svoje oddelke v takem številu, da je to bilo treba smatrati za ogražanje Nemčije. To število se je čedalje bolj množilo, tako da v avgustu leta 1940. koristi Nemčije niso dopuščale več, da bi bila država na vzhodni meji brez varstva. Namen sovjetskega zbiranja je bil vezati čimveč nemških sil, zlasti letalstva, da ne bi Nemčija mogla naglo in uspešno končati vojno na zahodu.

Ta namen je ustrežal angleškim in sovjetskim težnjam, da bi se vojna podaljšala in Evropa omagala. Ruski napad na Rumunijo je imel namen prinesiti Rusiji važno gospodarsko oporišče, s čimer naj bi bila prizadeta zlasti Nemčija. Ta vdor in pa angleško-grško zavezništvo sta spremenila tudi Balkan v bojišče.

Rumunska vlada je poslala nujen klic na pomoč, toda proti nemškim načelom je Hitler iz miroljubnosti svetoval, naj popusti in izroči Besarabijo Sovjetski Rusiji. Pač pa sta Nemčija in Italija prevzeli poročstvo za ostalo ozemlje. Da bi se naposled rešila vsa vprašanja glede vzhodne meje, je bil po-

vabljen v Berlin sovjetski zunanji minister Molotov, ki je pri tej priliki zahteval odgovor na vprašanja, ali bi Nemčija svoje poročstvo do Rumunije izpolnila tudi proti Sovjetski Rusiji, ali bi Nemčija odrekla Finski svojo pomoč, ker se je Rusija odločila, da ne bo več dopuščala, da jo Finska ograža, ali bi Nemčija privolila, da prevzame Sovjetska Rusija poročstvo za Bolgarijo in pošlje tja svoje čete in ali bi Nemčija ne nasprotovala, če bi Rusija zasedla nekaj novih važnih oporišč ob Dardanelah, da dobi izhod na morje.

Na prvo vprašanje je bil odgovor, da nemško poročstvo velja za vse države, da Nemčija novo vojno proti finskemu narodu ne more dopustiti, ker ne verjame, da bi mala Finska ogražala Rusijo, da bi se glede Bolgarije Nemčija morala posvetovati s svojimi zavezniki in da ne dovoli Rusiji zasedbe oporišč. Tako stališče do sovjetskih zahtev je Hitler zavzel kot zavezni zastopnik evropske prosvetljenosti.

Posledica teh odklonitev je bilo ojačeno politično delovanje proti Nemčiji: poskus prevrata v Rumuniji, ojačeno zbiranje sovjetskih čet, zlasti padalcev in oklepni enot. Nemčija pa ni imela niti ene motorizirane divizije ob meji.

Sodelovanje med Sovjetsko Rusijo in Anglijo je dokazal zlasti prevrat v Jugo-

slaviji, ki ga niso pripravili izključno Angleži, temveč bistveno Sovjetska Rusija, ki je po prevratu sklenila še prijateljsko pogodbo s Simovičevno vlado. Obljubili so ji celo, da ji bodo čez Solun pošiljali orožje, letala in drugo za boj proti Nemčiji. Nagli predor nemških sil v Skoplje in Solun sta to preprečila. Srbski letalski oficirji pa so zbežali v Rusijo in bili tam sprejeti kot zavezniki. Sovjetski načrt je bil ta, da naj bi dolga vojna na jugovzhodu omogočila Sovjetski Rusiji vse priprave, da bi potem z Anglijo in ameriško pomočjo napadli in strli Italijo.

Sovjetska zveza je s tem izdala prijateljsko pogodbo z Nemčijo, na zunan pa objavljala preklice in hlinila prijateljstvo in miroljubnost. Okoliščine so vse doslej silile Hitlerja, da je molčal. Zdaj pa bi vsako čakanje pomenilo zločin nad nemškim narodom in nad vso Evropo.

Ob nemški meji stoji 160 ruskih divizij. Rusi že nekaj tednov kršijo mejo, ruske patrole so pred nekaj dnevi vdrle na nemško ozemlje, zato je zdaj prišel čas, da Nemčija nastopi proti zaroti židovskih in anglo-ameriških vojnih hujskačev, ki so se pobratili s prav tako židovsko in boljševisko Moskvo.

Ta trenutek se razvrščajo nemške sile, pravi v zaključku Hitlerjev razglas, v takem obsegu in številu, kakor ga svet do zdaj še ni videl. Z njimi so finske in rumunske čete od severnega rtiča do Črnega morja. Zdaj gre za varnost Evrope in za rešitev vsega sveta, zaradi česar se je Hitler odločil, da izroči usodo in bodočnost države in nemškega naroda nemškemu vojakom. Bog naj Nemčiji v tej vojni pomaga kakor še nikoli.

Skrb za javna dela v Ljubljanski pokrajini

Iz Rima poročajo:

V zvezi z velikim programom javnih del na področju Ljubljanske in Reške pokrajine in Dalmatinske gubernije, ki je bil sprejet na zadni seji ministrskega sveta in za katerega je bil določen znesek 500 milijonov lir, se je izvedelo, da se bodo javna dela že v kratkem začela.

V Ljubljanski pokrajini, na katero odpade 150 milijonov lir, bodo nanovo uredili državno cesto od stare meje do Ljubljane. Obnovili bodo vse ostalo cestno omrežje,

tudi manjše ceste, povečali bolnišnico, dogradili vseučiliške stavbe in poslopja manjših zavodov. Hkratu bodo zgradili tudi 50 ljudskih stanovanjskih hiš.

Tudi v ostalih pokrajinah bodo gradili ceste, zdravstvene naprave in javna poslopja. Poleg tega bodo poskrbeli za zdravstvo mest in vasi, zgradili bodo nove šole in vrsto naprav, s katerimi naj se pospeši razvoj v teh krajih.

Kakor vidimo, zna Italija kljub temu, da je zapletena v vojno, skrbeti za blagor ljudstva.

Ljubljanski velesejem pod pokroviteljstvom

Visokega Komisarja

Visoki Komisar je določil, da bo Ljubljanski velesejem od 4. do 13. oktobra. Velesejem bo letos potekel v novem razmahu pod pokroviteljstvom Visokega Komisarja zaradi posebnega in velikodušnega zanimanja fašistične Vlade. Letos bo Ljubljanski velesejem prvič navezal razsežnejše stike z industrijo in trgovino v ostalem delu Kraljevine in bo obenem prireditve, ki bo nudila vsem rabni-

kom Ljubljanske pokrajine z najrazličnejšimi razstavljenimi izdelki popolno sliko narodne produkcije. Velesejem bo z razstavami najboljših krajevnih izdelkov obiskovalcem iz drugih pokrajin prikazal krajevno produkcijo in njene kmetijske, tehnične, industrijske, obrtniške in umetniške vire, ki bodo nudili popolno sliko gospodarske značilnosti nove pokrajine.

Raba živilskih nakaznic

Po nalogu Prehranjevalnega zavoda Visokega Komisarjata za Ljubljansko pokrajino so bile v soboto 21. junija uvedene živilske nakaznice za moko, kruh, riž in testenine.

Za nabavo in rabo živilskih nakaznic daje mestni preskrbovalni urad tale navodila:

1. Vsak državljan, ki stalno prebiva v ljubljanski občini, dobi živilsko nakaznico, ki daje pravico do mesečne nabave 6 kg krušne moke ali 7.50 kg kruha, 1 kg testenin in 1 kg riža pri svojem trgovcu na podlagi dosedanjega popisa in prijavi.

Kdor še ni prijavljen oziroma iz katerega koli vzroka ni prejel živilske nakaznice, naj jo vzame v mestnem preskrbovalnem uradu, Mestni dom, II. nadstropje, od 8. do 14.

ure od 23. junija dalje.

Pridelovalci žita z družinami in njih posli in oni, ki imajo zaloge moke, pa bodo imeli pravico samo na 1 kg riža mesečno.

2. Vsi lastniki živilskih nakaznic morajo takoj po prejemu živilske nakaznice izročiti svojemu trgovcu za mesec julij vse tri naročilne listke, ki so na desni strani karte označeni kot »listke za zapis« in sicer za riž, testenine, moko ali kruh.

3. Trgovci morajo predložiti preskrbovalnemu uradu do 25. junija naročilne listke, ki so jih odrezali od živilskih nakaznic.

Vsak državljan se mora strogo in vestno držati navodil.

Vsaka zloraba bo strogo kaznovana.

V Ljubljani, dne 22. junija 1941.

Mestni preskrbovalni urad.

Duce je obiskal letalsko šolo

Duce je pregledal neko šolo za pilotiranje lovskih letal druge stopnje v nekem kraju Padske doline. Nato se je v poletu napotil nad mesto Lugo ter je vrigel šopek lovrovega in hrastovega listja na spomenik France-

sca Baracca. Po povratku je pred gojenci šole imel govor, v katerem je poveljeval junake zraka. Gojenci so poslušali besede Duceja z navdušenjem in ponosom.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 22. junija vojno poročilo, iz katerega povzema-

V Severni Afriki je osno letalstvo napadlo skladišča, baterije in utrdbe tobruške trdnjave

ter je na področju Bugbuga bombardiralo motorizirane oddelke in angleške čete. V Vzhodni Afriki so se naše čete na področju Gala in Sidama umaknile iz Džime, ki je bila razglašena za svobodno mesto, da ne bi bilo prebivalstvo prizadeto, ter so se razvrstile na novih postojankah bolj proti zapadu. Majhna italijanska posadka v Džimi je predala mesto Angležem. Izkazane so ji bile vojaške časti.

Na Atlantskem morju so naše podmornice v napadih, ki so jih izvedle v prvi polovici tega meseca proti velikemu sovražnemu konvoju,

potopile 15 ladij s skupno 98.500 tonami.

Torpedirale so en rušilec in sestrelile veliko dvomotorno letalo.

Iz Berlina poročajo:

V letalskih bitkah nad Kanalom

so bila 18. junija sestreljena tri angleška letala, brez izgube na nemški strani. V času od 13. do 17. junija so izgubili Angleži na vseh bojiščih skupno 90 letal, medtem ko so istočasno znašale nemške izgube 25 letal.

Iz Rima poročajo, da je bila pretekli teden velika bitka pri Solumu v Afriki, v kateri so bili Angleži poraženi. Najnovejše vesti o tej bitki pravijo, da je bil to

eden izmed največjih spopadov motoriziranih oddelkov v tej vojni,

nedvomno pa največji na kolonialnih tleh. Sedma angleška oklopna divizija je bila uničena. Razdejano ali zaplenjeno je bilo najmanj 200 tankov, 31 letal pa sestreljeno.

Pred dnevi je bila podpisana nemško-turška prijateljska pogodba. Kakor poročajo iz Ankare,

so prijateljsko pogodbo pred njenim podpisom odobrili tudi poslanci turškega državnega zbora.

Sestali so se k tajni seji vsi poslanci turške nacionalne stranke in jim je zunanji minister Saradzoglu poročal o zaključku pogajanj za sklenitev pogodbe. Poslanci so poročilo zunanjega ministra soglasno odobrili in obenem izrazili vladi k sklenitvi pogodbe svoje čestitke. Prav tako so se sestali k seji tudi neodvisni poslanci, ki so soglasno odobrili pogodbo.

Iz Rima poročajo, da je predsednik Zedinjenih držav Roosevelt izvršil novo sovražno dejanje proti Nemčiji. Vlada Zedinjenih držav je namreč nemškemu odpravniku psovlov v Washingtonu izročila spomenico, v kateri zahteva,

naj zapuste ozemlje Zedinjenih držav vsi uradniki in uslužbenci nemških konzulatov v Zedinjenih državah,

vsil uslužbenci nemških knjižnic v New Yorku, uslužbenci agencije »Transoceanica« in vse osebje urada nemških državnih železnic. Vlada Zedinjenih držav utemeljuje to zahtevo z razlogom, da so se omenjeni Nemci ne dovoljeno vedli. Nemška vlada je vse te obdolžitve zavrnila kot neutemeljene in samovoljne ter je v odgovor sklenila takoj uvesti zaporo nad vsem imetjem državljanov Zedinjenih držav v Nemčiji. Nato pa sta Italija in

Nemčija zahtevali takojšno odstranitev vseh ameriških konzulatov na svojem zasedenem ozemlju.

Iz Rima poročajo, da je imel

angleški ministrski predsednik Churchill govor, ki je nov dokaz sodelovanja med Sovjetsko Rusijo in Anglijo.

Churchill je izjavil, da je vojna Nemčije in zaveznikov z Rusijo četrto razdobje. Prvo razdobje je bil zlom Francije, drugo je bilo tisto, ko je angleško letalstvo vzelo nemškemu vrhovnemu poveljstvu misel za vdor v Anglijo, in tretje razdobje se je začelo z ameriškim zakonom za pomoč Angliji. Churchill je dejal, da bo angleška pomoč Rusiji tehnična in gospodarska. Dalje je rekel, da Italija in Nemčija z vojno proti boljšeštvu ne bosta ustvarila razdora v angleškem in ameriškem javnem mnenju, češ da zdajšnja vojna ni socialna vojna, temveč vojna za uničenje narodnega socializma in fašizma. Churchill je obljubil, da bo Anglija vsak dan in vsako noč bombardirala nemški narod ter mu prizadevala čedalje večjo mero bolečin in ruševin. Na koncu je rekel, da bo Anglija z vsemi silami podpirala Sovjetsko Rusijo, ker je vsak nasprotnik Nemčije naravni zaveznik Anglije. — Med nemškimi politikami v Berlinu so z zanimanjem sprejeli to Churchillovo sporočilo, češ da samo potrjuje Hitlerjeve besede, da je Sovjetska Rusija že dolgo igrala staro igro in dejansko sodelovala z Anglijo.

Iz Lizbone javljajo, da je imel te dni predsednik angleškega dominiona Južnoafriške unije general Smuts govor, v katerem

je svaril Južnoafriško unijo, naj ne misli, da je že konec njenih žrtev.

češ, da se vojna v resnici morda šele pričinja. Rekel je, da se morajo prebivalci Južnoafriške unije pripraviti na prav trde preizkušnje.

Iz Aten poročajo: V kratkem

bo nemško vrhovno poveljstvo izročilo oblast nad Atenami italijanskemu poveljstvu.

Na Akropoli bo izobešana italijanska zastava. Prve italijanske čete so bile ugodno sprejete. Človekoljubno zanimanje italijanskih oblasti za grško prebivalstvo, ki se je pokazalo po prvih Ducejevih ukrepih za zagotovitev prehrane, so sprejeli vsi Grki z velikim priznanjem, kakor ga zasluži to dejanje. Hkratu zbuja tako dejanje v Grkih tudi prepričanje, da se bodo izboljšali življenjski pogoji za grško ljudstvo.

Iz Rima poročajo: V gospodarskih vrstah opozarjajo na veliko važnost in na velike posledice, ki jih lahko ima napredovanje Nemčije v Ukrajini,

ki je z gospodarskega stališča srce Sovjetske zveze. Ukrajina sama prideluje 33% ruskega žita in 23% sladkorne pese. Iz Ukrajine dobiva Sovjetska zveza polovico svoje premoega in 63% železnih rud. V Ukrajini se izdelata tudi 43% jekla, 42% aluminija in 55% mangana. Te številke pričajo, kako usodno bi bilo za Sovjetsko zvezo, če bi izkoriščanje teh bogastev pripadlo Nemčiji.

Iz Rima poročajo: Glede na angleški mir in pravico, ki sta bila razglašena med drugim za smoter zdajšnje vojne na nekem zborovanju v Londonu je neki angleški list objavil nekaj podatkov, ki kažejo na pravo mišljenje Angležev.

List pravi, da se bo v Evropi ustanovilo poleg onih, ki so doslej obstojale, 18 novih držav.

Nemčija naj bi se razdelila na sedem ali osem držav. Angleži bi torej radi razdrobili Evropo v 30 državic, ki bi bile vse odvisne od Londona. Angleži vidijo v tej razdrobitvi Evrope jamstvo za svojo varnost. Evropa pa bi v takem primeru dobila napol kolonijski značaj tržišč, ki bi bila vsa odvisna od velikega londonskega trga.

Iz Rima javljajo: Te dni je govoril po radiu avstralski predsednik vlade in je napovedal, da misli razširiti svojo vlado, in sicer na ta način,

da bo ustanovil tri nova ministrstva, in sicer ministrstvo za oskrbo, za letalsko proizvodnjo in za protiletalsko obrambo.

Vlada bo na novih osnovah pospešila nadzorstvo nad plovbo in premogovno industrijo. Predsednik vlade je narodu razložil tudi vladni načrt dela in je med drugim izjavil: Vlada bo preprečila stavke in z vsemi sredstvi onemogočila oviranje vojne proizvodnje. Prav tako bo vlada omejila rabo petroleja. Vojna proizvodnja se bo povečala in vse življenje se bo razvijalo po načrtu tako, da bodo vse industrije služile predvsem vojni proizvodnji. Prav tako bo vlada omejila uvoz in se bo iz tujine in iz drugih dominionov dovažalo samo tisto, kar je nujno potrebno. Vlada bo preprečila vojno dobičkarstvo. Predsednik vlade je tudi omenil, da se bodo zvišali davki. Predsednik vlade pa je tudi dodal, da zmagujejo tiste države, ki imajo večjo sposobnost zbrati vojno gradivo tam, kjer ga potrebujejo. Na tem načelu sloni angleški poraz na Kreti in Neuspehi v Cirenajki. Menzies je pozval Avstralce, naj se vojskujejo z vsemi svojimi silami. Izrekel je svoje osebno mnenje, da se bo v letu 1941. odločilo, kdo bo zmagal v letu 1942.

Iz Vichyja poročajo: Ob priliki prve obletnice nove vladavine v Franciji je imel maršal Petain govor, v katerem je priznal

resne težave, s katerimi se mora boriti francoski narod,

pozval pa je Francoze, naj zaupajo vladi, da bo dosegla obnovo Francije, in naj se prepričajo, da se je delo za obnovo dejansko že pričelo. Maršal je izrazil svoje prepričanje, da bo Francija izšla iz strašne nesreče, v kateri se je znašla pred letom dni.

Čas nabiranja gozdnih sadov

Gozdni sadovi so važni za prehrano, a prinašajo tudi lepe dohodke

V Ljubljanski pokrajini imamo dobrih 3000 ha sadovnjakov in v gozdovih naše pokrajine je obilo raznih gozdnih sadov, za katere je zdaj doba nabiranja. Na trg prihajajo jagode in borovnice, ki so ponekod na Dolenjskem prav dobro obrodile. Pred dnevi so prodajali v Ljubljani jagode po 18 din za liter. Pozneje je cena popustila na 16 in celo na 14 din.

Gozdni sadovi, tako jagode, borovnice, maline in robidnice nudijo ubožnejšemu prebivalstvu dober vir dohodkov, samo potrebno bi bilo, da bi se nabiranje in prodaja uredila na neki stalnejši podlagi. Vsekakor je v teh

časih važno, da se nabere čim več gozdnih sadov, kar bo znatno olajšalo prehrano.

Z gobami pa je letos težava. Gobarji zaman brskajo po gozdovih. Tu in tam kdo zasledi kakega jurčka ali kakšno drugo užitno gobo. Vse kaže, da bo letos šele proti jeseni več gob. Takrat pa smemo pustiti, da bi užitne gobe brez koristi zgnile v gozdu. V »Domovini« smo že opozorili na užitne gobe, ki rasejo pomlad. Toda vrsta užitnih gob, katerih rast se začne pozneje, je še večja. Namenili smo se, da bomo sproti opozarjali na rast vseh pomembnejših užitnih gob, ki so zelo redilna hrana.

Ekscelenca Grazioli si je med obiskom v Kočevju ogledal zavod slepih. — Na sliki ga vidimo med malimi slepci.

Trebanjski živinorejci snujejo združno mlekarno

Trebnje, junija.

Ze pred leti so v Trebnjem sprožili misel, naj bi se ustanovila združna mlekarna, ki bi imela dovolj možnosti za uspešno poslovanje. Ta zamisel pa takrat ni naletela na dovolj pozornosti in zato na odločujočih mestih tudi ni bilo mogoče dobiti potrebno oporo.

V zadnjem času je ta stara zamisel znova oživila. Zlasti se za njeno uresničenje trudijo večji živinorejci s trebanjskim županom g. Obaro na čelu, ki so pridobili tudi odločujoče činitelje v Ljubljani za ta načrt.

Prepričani smo, da bi mlekarska zadruga v Trebnjem v teh časih mogla lepo uspevati. Trebanjski okoliš ima napredno živinorejstvo, o čemer priča dobro delujoče selekcijsko društvo, katerega sadovi se že ka-

žejo v veliki mlečnosti krav. Tudi dejstvo, da so v okolišju izboljšali precej travniške površine, ki živinoreji daje večjo količino boljše živinske krme, potrjuje skrbnost naših živinorejcev. Zaradi dobro razvite živinoreje razpolaga torej okoliš z znatno količino mleka, katerega prodaja pa ni urejena. Na ta način se mleko porazgubi v domačih gospodarstvih brez večje koristi, čeprav bi ga bilo mogoče brez škode za domačo prehrano dobro prodati bolj oddaljenim odjemalcem.

Spočetka bi zadruga mleko, ki bi ga prejela od združnikov, zbirala in ga prodajala v oddaljene kraje. Del mleka pa bi porabljala tudi za izdelovanje sirovega masla. Šele pozneje, ko bi se zadruga že bolj okrepila, bi izdelovala tudi sir.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Za kg žive teže so trgovali: v ljubljanski okolici: voli in telice I. po 17 do 19, II. po 14 do 16, III. po 12 do 14, krave I. po 14 do 16, II. po 10 do 14, III. po 9 do 11, teleta I. po 16 do 19, II. po 13 do 14 din v Novem mestu: voli in telice I. po 17 do 18, II. po 14 do 17, III. po 12 do 14, krave II. po 13 do 15, III. po 10 do 13, teleta I. po 18 do 20, II. po 16 do 18 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v ljubljanski okolici: pršutarji po 22 do 24, v Novem mestu: pršutarji po 18 do 24 din.

SIROVE KOŽE. V Novem mestu: goveje 23, telečje 26, svinjske 18, v Črnomlju: goveje 24 do 30, telečje 26 do 32, svinjske 18 din za kg.

KRMA. V Novem mestu: seno 100, lucerna 150, slama 40 din za 100 kg.

ZABELA. V Novem mestu: svinjska mast 40, v Črnomlju: svinjska mast 36, slanina 28 do 30 din za kg.

FIZOL. V Novem mestu 9 do 10 din za kilogram.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v novomeškem okolišju: navadno mešano vino po 12, finejše sortirano pa po 12 do 16, v črnomeljskem okolišju: navadno mešano vino po 12, ifnejše sortirano pa po 14 din liter.

SIROVO MASLO. V Novem mestu 40 do 50, v Črnomlju 60 din za kg.

ZELENJAVA. Na ljubljanskem trgu: domači grah 10, uvoženi 12, stročji fižol 18 do 24, kumare 25 do 30, uvožene bučke 20 din za kg.

KROMPIR. V Novem mestu: stari 2.50 do 3, v Ljubljani: stari 2.50 do 3, novi 8 do 10 din za kg.

GOZDNI PLODOVI. Na ljubljanskem trgu: jagode 15, borovnice 8 din liter. Cene so izredno visoke, a se bodo gotovo znižale, ker je tega blaga čedalje več na trgu.

NA SEJMU

Branjevec (skupini sejmarjev): »Gospodarji in gospodinje, pri meni dobite najodličnejše žepne nože. Lahko počnete z njimi, kar hočete. Lahko jih upogibate, pa se ne zlomijo, s kladivom lahko tolčete po njih, mečete jih lahko ob tla, lahko jih...«

Glas iz ozadja: »Ali jih lahko rabimo tudi za rezanje?«

Zuchhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

Profesor Bock je rahlo zmajal z glavo. »Ah, s temi indiciji ni tako hudo.«

»Kaj, ti indiciji nič ne veljajo?« se je razjezil Leinert. »Ti indiciji so brez pomena? Hvala lepa!«

»Prosim vas prijazno.«

Ravnodušna profesorjeva prijaznost je silno dražila gospoda Leinerta. Potegnil se je za ovratnik, kakor bi mu bil pretesen, in segel je z roko v žep ter zvončkkljal s ključi in žepnim nožem. Nato je pogledal po ostalih porotnikih, ali se mu še kdo upa ugovarjati. Ko je videl samo poglede, radovedno uprte vanj, se je njegova samozavest ki je že popuščala, spet okrepila. Zasmejal se je. »Torej, gospod profesor, vi menite, da indiciji niso zadostni? Dovolite, gospodje da vam jih samo naštejem. Leon Bergmann si je kupil revolver in se odpeljal z njim v Braunsbad. To je dognano, gospodje. Tam je videl barona Schmelinga v neki slaščičarni in se sumljivo obnašal. Tudi dokazano. Tekel je za njim in samo ni imel poguma, streljati na jezdeca. Nato ga je naročil h kapeli. V kapeli je nekdo streljal, takoj nato pa so videli gospoda Bergmanna, kako je iz stranskih vrat zbežal proč. Gospodje, to so dejstva!«

»Oprostite,« ga je prekinil stari profesor. »Takšna majhna ljubezenska zgodba vendar ne more biti pameten povod za tako grozno dejanje.«

»Gospod profesor,« se je zaslislal zvonek

glas iz ozadja. »Bergmann je vendar sam povedal, da je dekle strastno ljubil in da je hotel umoriti barona Schmelinga. Seveda je pristavil, da zločina kljub temu ni izvršil.« Bil je tvorničar Kalischer, ki se je postavil na Leinertovo stran.

»Ni ga umoril, je rekel. To lahko vsakdo reče,« se je jezno zakrohotal Leinert. »Gospodje, kaj ni bilo dokaj čudno Bergmannovo obnašanje po dejanju? Pri svoji gospodinji v Braunsbadu se je za dva dneva zaprl v sobo, nato pa se je nenadno odpeljal. Ko je potem v Berlinu v restavraciji bral časopis, se je silno prestrašil, ko je ugotovil, da so mu že na sledu. Gospodje, ali nista natakari in šofer tako izpovedala?«

»No,« je pripomnil lekarnar Kaiserling, »ta reč je po mojem malo drugačna, gospod Leinert. Recimo, da ste vi hoteli nekoga umoriti, nato pa ste se premislili in zbežali proč. Ali se vam ne zdi, da bi se silno prestrašili, če bi nenadno slišali, da je bil dotičnik kljub temu umorjen?«

»No vidite!« je menil profesor in si zadovoljno mel roke.

Obraz gospoda Leinerta je postal modroreče. »S svojimi nesmiselnimi primerami ga ne boste več oprali,« je rekel Leinert trdo. »Za razumne ljudi je zadeva tako jasna, kakor je dvakrat dve štiri. Da, gospodje, prav tako jasna je. Kaj ni čudno, da se je tako bal detektiva in da se je tako prestrašil, ko

je baronica Schmelingova videla tisti robec. Kdo pa naj bi bil sicer morilec?«

Mož je zmagoslavno pogledal okoli sebe. Profesor Bock je nemo skomignil z ramami. V ozadju se je spet oglasil tvorničar Kalischer. »No, Recho bi že tudi bil sposoben, izvršiti zločin!«

»Dokažite!« je zakričal Leinert.

»Da, dokažite!« Lekarnar je pogledal na uro. »Dokaze bo pač prinesel zdaj komisar. Nekaj sumljivega mora biti v Rechovem zavoj, ki ga je baje včeraj našla gospodična Linckeja, ker bi komisar Butow sicer ne odpotoval takoj v Braunsbad.«

Oglasil se je zvonec. »V dvorano moramo,« je rekel eden izmed porotnikov.

»Kaj posebnega Butow gotovo ne bo odkril,« je godrnjal Leinert, ko je stopal proti dvorani. »Ta Butow je sploh zmešanec. Linckejeva ga je pregovorila, da se zdaj poteguje za Bergmanna. Ta ženska hoče nas vse potegniti za nos. Pa mi se ne bomo dali ujeti na njene limanice. Mi že ne.«

Porotniki so stopili v porotno dvorano. Leon Bergmann je kakor ves čas razprave sedel z mračnim in zamišljenim obrazom za svojim branilcem ter se ni brigal za dogodke okoli sebe. Državni tožilec je nemirno brskal po aktih. Zamoloko mrmranje je prihajalo iz vrst poslušalcev, radovedne oči so bile uprte v priče, ki so bile zdaj menda vse zbrane. Glavno zanimanje je veljalo skupini ob vhodu v dvorano. Tam je stal komisar Butow in poleg njega je sedelo mlado dekle, zelo blede in s široko obvezo čez čelo. Njeno levo oko je bilo od obveze skoro čisto zakrito. »To je Linckejeva, Bergmannova nevesta,« je šlo od ust do ust.

Novice

* **Zdravstvena avtomobilna kolona na delu.** Pod vodstvom g. dr. Cav. Alda Duceja, direktorja Zdravstvene avtomobilne kolone za Ljubljansko pokrajino so št. zdravniki izvršili pregled šolske mladine na Brezovici. Preiskav je bilo 820. Z zadovoljstvom so ugotovili, da je zdravstveno stanje mladine prav povoljno. Zdravniškemu pregledu je prisostvoval tudi predsednik občine. Na prebivalstvo je napravila preiskava mladine najbolj vtisk.

* **Zlata kolajna za hrabrost** je bila podeljena po smrti podporočniku sedmega planinskega polka Petru Golobu iz Gorice. Golob se je hrabro boril na grškem bojišču, kjer je padel.

* **Smrt slovenskega letalskega oficirja.** Sredi maja je prispela v Števerjan brzovjaka: Komjanc Mirko je padel na abesinskem bojišču. Miroslav Komjanc se je rodil l. 1914. v ugledni Komjančevi hiši na Mocviru. Nadarjeni deček je šel v goriške šole in pozneje dovršil sredno industrijsko učilišče v Trstu. Postal je profesor na nadaljevalni šoli v Idriji. Ko je bil pred približno dvema letoma poklican v vojaško službo, si je izbral letalstvo. Pred približno letom dni je bil kot podporočnik s svojim letalom poslan v Abesinijo, kjer je zdaj padel. Bil je tih in dober mladenič. Zaradi njegove preproste ljubeznivosti ga je imela rada vsa župnija. Blag mu spomin!

* **Ljubljanski župan v Trstu.** V nedeljo sta dospela v Trst ljubljanski župan dr. Adlešič in podžupan dr. Ravnihar z nekaterimi drugimi odposlanci, ki so svečano izročili tržaški občini slikarska dela Tiepola, katera so bila med svetovno vojno prenešena v Ljubljano. Na postaji v Trstu je odposlanstvo sprejel tržaški župan in mu želel dobrodošlico. Gostje so nato odšli na prefekturo in v hišo Fašija, nato pa si ogledali mesto.

* **Ob 40letnici smrti Aleksandrova.** Pred štiridesetimi leti, to je 18. junija l. 1901., je umrl v ljubljanski cukrarni mladi pesnik Josip Murn-Aleksandrov, pesnik polja, cvetja in ptic. Murn počiva skupaj z Ivanom Cankarjem in Dragotinom Kettejem na pokopališču pri Sv. Križu, sredi ljubljanskega polja, kjer je tolikokrat občudoval ob lepih ve-

čerih blesk planin v tistem delu slovenske zemlje, ki mu je navdihnil toliko toplih pobud. Ob 40letnici svoje zgodne smrti ni pozabljen. Prav Murnov večer, ki ga je pred tedni priredila ljubljanska vseučiliščna mladina, je pokazal, da je ostal mlad med mladimi. Njegove pesmi pomagajo slovenskim srcem, da se še bolj in še z večno ljubeznijo oklepajo domačih tal in naroda, ki tej zemlji že štirinajst stoletij izroča svoj znoj, svoje solze in prah svojih trupel.

* **Letalski kapetan Avgust Nežmah je padel na letališču Rajlovcu pri Sarajevu.** V seznamu padlih, ki ga je te dni objavil Rdeči križ, je bilo tudi ime letalskega kapetana II. klase Avgusta Nežmaha, ki je padel takoj prvi dan vojne 6. aprila na letališču Rajlovcu pri Sarajevu. Bomba iz nemškega bombnika se je razpočila tik pred njim, ko je bežal v zaklonišče, in drobci so mu razmesarili levo stran prsi. Imel je še toliko moči, da je sam šel v ambulanco, kamor se je zateklo še več drugih ranjencev. Čeprav je bil hudo ranjen, je potrpežljivo in junško čakal, da je prišel na vrsto. Ko mu je vojaški zdravnik odpel suknjič, se je sesedel. Naglo so napravili prenos krvi, toda bilo je že prepozno. Izdihnil je star komaj 35 let. Bil je odličen letalec. Zdaj so njegova krila zlomljena. Nikdar več se ne bo dvignil v sinje višave, ki jih je tako ljubil. Slava njegovemu spominu! Hudo prizadeti soprogi in hčerki naše iskreno sožalje!

* **Cene v javnih lokalih.** Tiskovni urad Visokega Komisarata je objavil: Vsi javni lokali (krčme, gostilne, restavracije, hoteli, slaščičarne, bari, kavarne itd.) se morajo ravnati po maksimalnih cenah, kakor so bile določene s ceniki, ki so v veljavi od 15. marca 1941-XIX dalje. Oni, ki so 15. marca l. 1941-XIX prodajali jedila po nižjih cenah, kakor so bile določene z omenjenimi maksimalnimi ceniki, morajo še nadalje ostati pri teh cenah. Vse cene se računajo v lirah po tečaju 38 lir za 100 din.

* **Smrt spoštovanega Tolminca.** V Tolminu je v najlepši moški dobi 40 let umrl g. Pavel Presl, gospodar znane gostilne »Pri Kranjcu«. Svoje čase je vodil tudi Tolminsko posojilnico, ki pa več ne obstoji. Bil je pošten, delaven in zaveden mož.

* **Podaljšanje policijske ure.** Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil: Čas, v katerem je dovoljen promet v Ljubljanski pokrajini, se spreminja takole: ob 5. ure do 0.30 ure v ljubljanski občini, od 5. ure do

23.30 v ostalih občinah. Policijska ura javnih obratov se podaljšuje do 24. ure v ljubljanski občini in do 23. ure v drugih občinah. Ta naredba je stopila v veljavo z dnem 23. junija.

* **V goriški nadškofiji bodo letos tri nove maše,** in sicer vse tri v nedeljo 6. julija. Brali jih bodo g. Bogomir Berce v Dornbergu, g. Stanko Pontar v Kobaridu in g. Eferm Mozetič v Mirnu pri Gotici.

* **Pomorski promet z Istro.** V veljavo je stopil začasni vojni red pomorskega prometa med Trstom in Istro. Parniki bodo prevažali potnike in blago dvakrat tedensko. Odhod iz Trsta vsak torek in petek ob 6. in vsako sredo in soboto iz Pulje. Ladje bodo pristajale med potjo v Izoli, Pirantu, Salvoreju, Umagu, Novem gradu, Poreču, Orseri, Rovinju, Brioniju in Fasani.

* **Letalska zveza med Zagrebom in Italijo.** V kratkem se bodo pričela z Italijansko letalsko družbo pogajanja za uvedbo letalskih zvez med Zagrebom in Italijo preko Sušaka in Benetk. Hrvatska bo zvezana z vsemi italijanskimi letalskimi progami.

* **Površina obdelane zemlje v novomeškem okraju se je povečala.** Kakor kaže, je propaganda, ki je šla za tem, da se obdelava vsak kos doslej neobdelane zemlje, imela uspeh. Marsikje je videti, da so ljudje obdelali nove površine zemlje. Zlasti so se klicu po čim večjem obdelovanju zemlje odzvali mali posestniki in meščani, ki so vsak košček zemlje obdelali.

* **Novo cigarete.** V Italiji se je že dalje časa pojavljalo zanimanje kadilcev za lažje vrste cigaret. V nekaterih državah, kjer je poraba cigaret velika, so že bili uvedli cigarete, prepojene z mentolom. Zato bo zdaj tudi italijanski tobačni monopol dal v prodajo cigarete pod imenom »Mentola«, ker bodo prepojene z mentolom in izdelane iz boljšega tobaka.

* **Avtobusna zveza Novega mesta s Kostanjevico.** Poštna uprava bo v najkrajšem času uvedla avtobusno zvezo s Kostanjevico. Ni še odločeno, ali bo zveza enkratna ali večkratna na dan.

* **Naraščanje prebivalstva Goriške pokrajine.** Objavljene so bile številke o življenju in umiranju v Goriški pokrajini v zadnjih dveh mesecih. Podatki kažejo, da je število rojstev preseglo število smrti. Meseca maja je bilo novorojenčkov v pokrajini 337. Umrlo je v tem mesecu skupno 223 ljudi. Celotni

Predsednik direktor deželnega sodišča Redlich je začel razpravo. Naznanil je, da bodo Recha še enkrat privedli iz zapore na zaslišanje in da je branilec privedel še eno prič, ki bo po sodnem sklepu zaprisežena in zaslišana. Ta priča je točasno v Braunschvadu zaposleni delavec Nichetti, ki ga je bil kriminalni komisar Butow privedel s seboj. Poslušalci so napeto prisluhnili. Znova so se uprle oči proti pričam, med katerimi pa razen Rone Linckejeve niso opazile novega obraza. Med porotniki je stari Bock pomenljivo pomežiknil lekarnarju. Da, da, Butow je gotovo vse razjasnil.

Samo na Leona predsednikove besede niso napravile vidnega vtiska. Nebrižno je Leon Bergmann strmel pred sebe, ko je predsednik začel znova zasliševati priče. Ko pa je predsednik zaklical ime Rone Linckejeve, se je Leon zbudil iz svoje nebrčnosti. Rona naj prva poda svoje pričevanje. Leon jo je pogledal. Videl je blede obraz in obvezo na čelu. Videl je tudi, kako je bila sprva plaha, nato pa je odločno stopila pred sodnika. Za trenutek je pogledala Bergmanna in mu rahlo pokimala. Njene ustnice so drgetale, toda v njenih očeh je gorel vesel blesk zaupanja. Zazdelo se mu je, kakor bi bile njene oči govorile: »Ne izgubi upanje, ker bo vse dobro.«

Z razločnim glasom je navedla svoje osebne podatke. Nato je morala izpovedati, kakšni so bili njeni odnosi nasproti baronu Ulriku Schmelingu in nasproti obtožencu.

Leon je videl, kako se je borila sama s seboj, kako ji je lahna rdečica udarila v obraz, toda velika nevarnost in strah za ljubljeneža moža sta premagala njeno sra-

mežljivost. Čedalje odločneje in prepričevalneje je pripovedovala, kako je bila sklenila z baronom Ulrikom nedolžno visokošolsko tovariško prijateljstvo, kako jo je presenetila baronova snubitev in kako se je zaradi nesrečnega nesporazuma zbudila v Leonu ljubosumnost. Ni zamolčala, koliko je bila sama kriva te ljubosumnosti zavoljo svojega neprevidnega postopka, povedala pa je tudi, kako se je zaman prizadevala razbiti ljubezensko razmerje spet spravi v stari tir.

Predsednik je nekajkrat prekinil njeno pripovedovanje s kratkimi, ljubeznivimi vprašanji. Občinstvo je poslušalo Ronino pripovedovanje tako napeto, da ni utegnilo niti šušljati. Nekaj porotnikov je zadovoljno prikimalo. Samo gospod Leinert je s posmehljivim pogledom ošinil Rono. Verjel ji ni niti besedice. Rona pa je pripovedovala dalje in pojasnila, kako sta jo njena ljubezen do Leona in strah zanj naposled privedla v Leonovo stanovanje. Povedala je vse, kaj je izvedela od njega o dogodkih pred umorom in po njem. Zanimanje poslušalcev je pri tem delu njenega pripovedovanja vidno popustilo, saj je Rona zdaj pripovedovala isto, kar je bil že Leon izpovedal. Samo izpopolnila je Leonovo izpoved.

Ko pa je Rona nato na poziv predsednika začela govoriti o svojem sumu proti Rechu, ko je opisovala dogodke pretekle noči, obisk pivske kleti in svoje zadne strašne doživljanje, je nastalo močno šušljanje med poslušalci v dvorani.

Predsednik je moral odločno pozvati občinstvo k miru. Na njegov namig je prinesel sodni sluga velik, težek zavoj obleke v dvorano in ga položil na sodno mizo.

»Prosim gospode porotnike in gospoda državnega tožilca, da se o vsem prepričajo. Tu je iskani zavoj, ki so ga vzeli s seboj policijski uslužbenci, ko so rešili gospodično Linckejevo. Vidite, tu so listine na Rechovo ime. Prav tako je tu suknjič, na katerem manjka drugi gumb od zgoraj. Koščki niti, ki so pri odtrganju gumba ostali v blagu, so beli. Gospod komisar Butow, prosim, da nam poveste potrebno.«

Butow je stopil naprej. S sodne mize, na kateri so ležali vsi najdeni predmeti, je vzel rjavi gumb in ga pritisnil na Rechov suknjič. »Kakor vidite, je ta gumb, ki sem ga bil takrat v Braunschvadu našel zraven listnice, čisto takšen, kakršni so ostali gumbi suknjiča. Na gumbu še vise strgane nitke. Kakor vidite, so bele, enako bele kakor ostanki na suknjiču. Razen tega vas moram opozoriti, da sem odkril že davi sledove krvi na blagu.«

Med poslušalci je nastalo živahno gibanje. Državni tožilec je vstal. »Rad bi vedel, ali so sledovi krvi že sodnozdravniško ugotovljeni.«

Prisotni sodni zdravnik je izpregovoril: »Na prošnjo gospoda komisarja sem si davi ogledal zavitek in natančno preiskal blago suknjiča. Madeži izvirajo od človeške krvi.«

»Ali sledovi krvi moada niso nastali pri oropanju mrtveca?« je dalje vprašal državni tožitelj.

»Ne, so pravi brizgi krvi, ki nastanejo samo, kadar nenadno brizgne kri iz rane.«

»Vi torej menite, da je bil morilec oblečen v ta suknjič?« ga je prekinil Leonov branilec.

»Da, prav gotovo.«

prirastek prebivalstva je znašal torej 114, in sicer odpadejo od tega na glavno mesto Gorico samo 3, na deželo pa 111 ljudi.

* **Preosnova šolstva na Gorenjskem.** Kakor poroča »Völkischer Beobachter«, je načelnik civilne uprave na Bledu sprejel nekatere nemške predstavnike, s katerimi je razpravljaval o bodočih nalogah šolstva na Koroškem in Gorenjskem.

* **Trojčke je povila.** V neki bolnišnici v Trstu je rodila trojčke tridesetletna Viktorija Dušičeva iz Novgrada, in sicer dva dečka in deklico. Mati in novorojenčki so zdravi.

* **Borovnice na ljubljanskem trgu.** Ženske in otroci prinašajo na ljubljanski trg poleg jagod tudi že borovnice, ki jih je letos v naših gozdovih zelo obilo. Zdaj so še precej drage, namreč liter po 8 do 10 dinarjev, kasneje pa se bodo gotovo pocenile.

* **Češenj bo kmalu dovolj.** Uvožene češnje na ljubljanskem trgu so še vedno drage. V ljubljanski okolici pa dozorevajo že domače češnje, ki jih bo letos obilo. Spričo obilice je pričakovati padca cen.

* **Moka iz soje se prodaja.** Doslej smo poznali v Ljubljani sojo in moko iz soje samo po imenu. Priložnost ste pa imeli že nekajkrat čitati, da je soja izredno redilna. Ta moka je, kakor kažejo izkušnje, zelo priporočljiva za mešanje s krušno moko. Vsekakor naše gospodinje nimajo nezaupanja do soje. Te dni se jih je zvrstilo mnogo ob novi tržnici, kjer je mestni preskrbovalni urad prodajal sojino moko po 5 din kg. Po barvi je sojina moka podobna turščični, vendar je nekoliko bolj rumenkasto zelenkasta.

* **Po Vipavski dolini je klestila toča.** V torek 10. t. m. proti večeru je prihrumelo nad Gorno Vipavsko hudo neurje. Nenadno se je vsula toča in po nekaterih vaseh opustošila vinograde in sadno drevje. Prizadete so zlasti vasi Lozice, Poreče, St. Vid, Orehovca in Podraga.

* **Huda nesreča na Skofljici.** Z vlakom so prepeljali v Ljubljano mizarjevo ženo Marijo Černetovo iz Skofljice. Černetova se je odpejala z vozom na polje in je morala čez železniški tir. Na železniškem prehodu pa jo je prehitel vlak, ki je voz odbil, njo samo pa vrgel z voza. Padec je bil tako silen, da si je razbila glavo in dobila tudi druge hude poškodbe. Ljudje so ponesrečenko prinesli na postajo in naložili na vlak, ki je pravkar odhajal v Ljubljano. Na ljubljanski postaji so prišli ponjo reševalci in jo odpeljali v bolnišnico.

Državni tožilec se še ni vdal. »Prosim za pojasnilo, gospod predsednik, ali je ugotovljeno, da je suknjič res Rechova last.«

Deželnosodni svetnik Redlich je pomignil: »Privedite pričlo Nichettija.«

Minuto pozneje je sodni sluga že privedel v dvorano majhnega, črnolasega moža s pravim italijanskim tipom. Oblečen je bil v delovno obleko. Ni se utegnil preobleči, tako hitro je moral z Butowom v Berlin.

Predsednik mu je pokazal suknjič. »Morda mi lahko poveste, ali je Recho nosil ta suknjič v Braunsbadu?«

Nichetti si je malo ogledal kos oblačila, nato pa rekel: »Da, v ta suknjič je bil zmerom oblečen, kadar je delal.«

»Ali lahko potrdite to pod prisego?«

»Da.«

»Prosim,« je pripomnil državni tožilec, »da vprašate, ali je Recho ta suknjič nosil tudi po umoru.«

»Recha nisem potem nič več videl. Dva dneva poprej je bil pri nas odpuščen iz službe.«

Pozornost občinstva je bila zdajci obrnjena čisto na predmet, ki ga je bil Redlich privlekel iz zavoja in vzdignil v zrak.

Vzkliki začudenja in prestrašenja so zadneli po prostoru. Stoli so ropotali, ljudje so vstajali. Tisti predmet, ki ga je držal predsednik v rokah, je bil dolg, bodalu podoben nož.

»Gospodje, ta nož sem našel med Rechovimi rečmi. Kakor vidim, ima na ostrini rjast madež, ki morda izvira od krvi. Priča Nichetti, vprašam vas, ali je to tisti nož, ki vam je bil po navedbi komisarja Butowa ukraden?«

* **Otrok je zažgal.** V Benečiji pri Trebnjem je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Pirca Antona. Zažgal je domači otrok, ki se je igral z vžigalicami. Gasit je prihitelo tudi vojaštvo in požrtvovalno rešilo precej reči, ik bi bile sicer zgorele. Motorika trebanjskih gasilcev v rokah vojaštva je pogasila tudi ogenj na hiši, ki je začela goreti.

* **Smrt pod avtobusom.** Na poti iz Pregrade v Veliko Trgovišče se je zgodila huda prometna nesreča, ki je terjala življenje 20letnega mladeniča Josipa Čučka iz Benkova. Hudo ranjen pa je posestnik Slavko Taradej. Na kraju, kjer dela cesta oster zavoj, se je namreč avtobus, v katerem sta se med drugimi peljala tudi oba ponesrečenca, srečal s tovornim avtomobilom, ki je vozil z veliko brzino. Da bi preprečil sunek, je sofer avtobusa hitro zavil na desno stran ceste, ki je bila zaradi dežja zelo polzka. Avtobus je začel drseti v globino in se je prevrnil. Zaradi silnega udarca sta iz avtobusa padla Slavko Taradej in Josip Čuček. Teško vozilo je oba pritisnilo k tlom. Čučku je zdrobilo prsni koš in je zaradi dobljenih poškodb nekaj trenutkov po nesreči izdihnil. Taradeja pa so hudo ranjenega prepeljali v zagrebško bolnišnico.

* **Nesreče v Trstu.** Tržačan Štefan Uršič je ponoči prečkal ulico, ko je pridrvel avto in trčil vanj. Uršič je padel in se pri tem precej pobil. — 14letna šolarica Marija Faturjeva je cepila pred domačo hišo v Trstu polena. Pri tem pa ji je trska odletela v desno oko in ga poškodovala. Povrh tega ima deklica lažje poškodbe tudi po čelu in licu. Njeno desno oko je v nevarnosti. — Mihael Valenčič iz Trsta je padel z lestve na glavo in odnesel več brazgotin. Reševalci so ga odpeljali v bolnišnico.

* **S kolesom se je smrtno ponesrečil.** 25letni Gvido Ivančič, doma iz Kanala ob Soči, je služboval pri orožnikih. Pred dnevi še je v svojem službenem področju vozil s kolesom. Pri tem je tako nesrečno padel v neki prepadi, da je obležal na mestu mrtev. Kako je bil nesrečni mladenič priljubljen, je pokazal veliki spreved, ki ga je spremljal na postajo, od koder so ga prepeljali v Kanal, njegov rojstni kraj. Izredno lep pogreb je imel v Kanalu. Pokojnik je bil edini sin vdove Marije Ivančičeve, ki je imela v njem edino oporo. Rajnkemu blag spomin!

* **Kadar se otroci igrajo z naboji.** V Jutrskem selu v občini Sv. Petru pri Novem mestu sta se s puškinim nabojem igrala 17letni

»Moj nož ima na ročaju spodaj vrezano črko N.«

Predsednik si je ogledal ročaj. »V redu,« je rekel tehtno, »pridite bliže in si ga natančno oglejte.«

Nichetti je obrnil nož na vse strani, nato pa odločno rekel: »Da, to je moj nož.«

»A kdaj ste ga pogrešili?«

»Od dneva po Rechovi odpustitvi, to je na dan pred umorom.«

»Ali lahko to izpoveste pred prisego?«

»Da, prisegam, da je tako.«

Državni tožilec še ni bil zadovoljen. »Prosim, da vprašate pričlo Nichettija, ali je svoj nož shranjeval tako, da ga je lahko vzela le ena oseba, ali pa tako, da mu ga je lahko ukradel tudi kak drug delavec.«

»Nož sem opoldne še imel. Pri delu sem ga s svojim suknjičem vred odložil. Ko sem suknjič proti večeru spet oblekel, ni bilo noža več v njem.«

»Prosim gospoda predsednika,« je rekel državni tožilec, naj vpraša, ali je doktor Märten ali kakšna druga priča morda videla tak nož tudi pri Bergmannu.«

Leonov branilec je planil pokoncu. »Protestiram proti takšnemu vprašanju.«

Deželnosodni svetnik Redlich se je malce nasmehnil, nato pa je mirno rekel: »Gospod državni tožilec ima pravico do tega vprašanja. Prosim vas, da ne zavlačujete brez potrebe poteka razprave. Kakor mislim, bomo kmalu končali. Gospod doktor Märten, ali kaj veste o nožu?«

Doktor Märten je izjavil, da ni nikdar videl takšnega noža pri Bergmannu.

»Ali ima katera izmed prič še kaj pripomniti k tej reči?«

Vinko in njegov 12letni brat Anton Tratnik. Razbijala sta po užigalniku, ki se razpočil. Fanta sta dobila hujše poškodbe. Oba se zdravita v bolnišnici usmiljenih bratov v Novem mestu.

* **Smrt dveh dobrih žen.** V Ljubljani je umrla ga, Marija Sičeva, žena g. Alb. Siča, profesorja v pokoju, in mati pisatelja za trgovinsko znanost. Ugledna pokojnica je bila vedno zavedna slovenska žena in je marljivo sodelovala pri društvih. Dolgo vrsto let je vodila staro znano gostilno pri Bergantu v Trnovem. Bila je na glasu odlične gospodinje in dobrotljive žene. — Prav tako v Ljubljani je za kapjo preminila ga. Ana Sunarova, posestnica in gostilničarka, žena splošno znanega gostilničarja na Cankarjevem nabrežju. Rajnka je bila iz ugledne družine v Šibeniku. S svojim možem in hčerko edinko pa se udomačila v Ljubljani, kjer si je pridobila sloves zaradi vzornega gospodinjstva, prirojene ljubeznivosti in velike darežljivosti do siromakov. — Uglednima ženama naj bo ohranjen blag spomin!

* **Več tržaških trgovcev, ki so skrivali živila, je bilo kaznovanih.** Pri veletrgovki Agati Chiaruttinijevi so dobili skrito okrog 6000 jajc in so jih zaplenili. Jajca so potem na trgu prodali. Na stanovanju trgovca Boscola so dobili skrito 100 kilogramov sladkorja. Pri trgovcu Francu Prelogu so odkrili 30 litrov skritega olja, pri drogeristki Olgi Kozina so zaplenili večjo količino mila, ki ni ne po teži ne po količini maščobe ustrezalo predpisom. Pek Vinko Svava in njegov sorodnik Josip Milač pa sta imela skrito pet vreč moke. Vsem prizadetim je policija blago vzela, nje same pa ovadila sodišču.

Iz Spodnje Štajerske

Maribor bo imel 70.000 prebivalcev. S 15. junijem je stopil v veljavo odlok načelnika civilne uprave na Spodnjem Štajerskem, po katerem se je priključilo k Mariboru 24 okoliških občin. S tem je bil položen osnovni kamen za razvoj velikega Maribora. »Tagespost« piše, da je to staro nemško mesto ob Dravi v svoji večstoletni zgodovini prvič dobilo potreben življenjski prostor za svoj nadaljnji razvoj. Veliki Maribor bo štel 70.000 prebivalcev.

Poštnočekovna služba med Nemčijo in Spodno Štajersko. Promet s poštnimi položnicami in čeki med Nemčijo in priključenim

Nihče se ni oglasil.

»Zdaj pa prosim sodnega zdravnika doktorja Weissnerja, da nam pove, ali je s tem nožem mogoče izvršiti smrten vbod,« je nadaljeval državni tožilec.

Zdravnik je vzel nož v roke in ga je natančno primerjal z merami rane, ki si jih je bil zapisal pri preiskavi baronovega trupla. »Natančno se ujema,« je živahno odvrnil. »S tem nožem, odnosno s čisto enakim nožem je bil izvršen umor.«

Državni tožilec se je vdal. Nič več ni vpraševal.

Tedaj je predsednik znova pomignil proti vratom. »Privedite jetnika Recha!«

Sodni sluga je izginil.

»Gospodje,« je nadaljeval deželnosodni direktor Redlich, »zasliševanje prič je s tem končano. Vendar moramo, kakor vidite, še enkrat poklicati Recha.«

Jetnik je vstopil oklevaje in plašno. Njegov prežeči pogled je skušal presoditi položaj. Tisoč oči se je radovedno, nezaupno, ogorčeno uprlo vanj. Samo Leon in Rona ga nista pogledala, kajti njune oči so govorile medsebojen nem pogovor. Sreča in ponos sta gledala iz Roninih oči, a v njegovih očeh je Rona brala upanje n hvaležno ljubezen. Mračni, hromeči pritisk obupa je izginil iz Leonove duše, odkar je Rona govorila. Iz nerazumljivega brnenja šušljanih besed in iz spremenjenih obrazov porotnikov je uganil, da se je položaj spremenil. Po Roninem pričevanju je postala usoda njegovega življenja drugačna. Rešen je! Spet sme upati. Za vse to se mora zahvaliti njej. Celu svoje življenje je izpostavila nevarnosti za njegovo rešitev.

(Dalje)

ozemljem Spodnje Štajerske je uveden v nemških markah po predpisih in pristojbinah, veljavnih v Nemčiji. Za okrajni čekovni poštni urad je določena Poštna hranilnica na Dunaju.

Mariborski stari grad bo postal muzej. Starodavni mariborski grad, katerega prve zidove je dal v drugi polovici 15. stoletja zgraditi cesar Friderik III., preurejajo zdaj v zgodovinski muzej. Ob tej priliki prinaša graška »Tagespost« daljši članek s slikami gradu in dvoran in izčrpnim zgodovinskim opisom. Na kraju poroča, da so bile v starodavni grad leta 1938. po primerni preureditvi preseljene že vse zbirke deželne muzeja. Ta je imel zbrano nad 15.000 predmetov, ki so potekali v glavnem s področja Mure in Drave, in je imel torej izrazito spodnještajersko obeležje.

Posebne živilske izkaznice za delavce, ki so zaposleni pri težkem delu, bodo izdane 1. julija na spodnještajerskem področju. Zadevna odredba določa, kdo se lahko smatra za delavca, zaposlenega pri težkem delu. Vsi obratovodje na navedenem področju morajo do 20. t. m. predložiti sezname teh delavcev poslovalnici obratnega nadzorstvenega urada v Mariboru.

V novo ptujsko garnizijo so vkorakali oddelki gorskih pionirjev, ki jih je pozdravil župan Albrecht Scharrer.

Hmelj v Savinjski dolini slabo kaže. V Savinjski dolini je hmelj letos močno zaostal v rasti in ga šele zdaj vežejo. Vzrok slabe rasti je neugodno vreme.

Uvedba listov za klanje. Klanje živine na Spodnjem Štajerskem (govedi, svinj, ovc) je prepovedano brez klavnega lista. Tudi kmetje si morajo preskrbeti dovoljenje za zakol živali za domačo rabo.

Oddaja masla in mleka. Izšla je odredba, da morajo pridelovalci mleka oddajati sirovo maslo v posebna zbirališča, ki se bodo osnovala v vsaki občini. Izdelovalci mleka ga ne smejo na svojo roko prodajati. Niti ga ne smejo podariti. Tudi prosta prodaja mleka je prepovedana. Pridelovalci ga morajo oddajati v mlekarne, kjer ga posnemajo, mlekarne pa ga prodajajo svojim odjemalcem.

Iz Hrvatske

Gospodarski dogovori med Italijo in Hrvatsko. V ponedeljek se je sestala v Rimu posebna mešana komisija, ki bo proučila vsa potrebna vprašanja in sklenila spora-

zum o blagovnem in plačilnem prometu med Italijo in Hrvatsko. V hrvatskem odposlanstvu, ki je odpotovalo v Rim, je okoli 20 uglednih hrvatskih gospodarstvenikov.

Prebivalstvo in gospodarstvo Hrvatske. Prvi uradni podatki o stanju prebivalstva v novi hrvatski državi in o gospodarski moči države govore, da znaša površina države 115.133 kvadratnih kilometrov s 7.080.629 prebivalci. V tem številu je 5 milijonov Hrvatov, 1.546.000 Srbov, 145.000 Nemcev, 70 tisoč Madžarov, 37.000 Slovencev, 44.267 Čehov in Slovakov in 35.442 pripadnikov raznih drugih narodnosti. Gospodarske zmoglosti Hrvatske se vidijo iz tehle podatkov: okrog 2.900.000 oralov zemlje je posejano z žitom, 1.100.000 oralov pa s turščico. Ostali del zemlje obsega vrtove, travnike, vinograde in sadovnjake. Drugi važni činitelj hrvatskega gospodarstva je živina, posebno svinje, goved in ovce. V dopolnilo teh podatkov je treba poudariti tudi razsežnost gozdov, ki jih je okrog 4 milijone oralov. Tudi rudnike imajo. Posebno važni so premogovniki, rudnik železa, boksita in aluminija.

Nov hrvatski doglavnik. Poglavnik neodvisne hrvatske države dr. Pavelić je imenoval vojskovodjo Slavka Kvaternika za doglavnika. Kvaternik je s tem postal član sveta doglavnikov v glavnem ustaškem štabu. Kvaternik pa je doživel še drugo počastitev. Imenovan je bil namreč za maršala hrvatske vojske in mu je bila na svečan način izročena tudi maršalska palica.

Kune dobijo na Hrvatskem šele v začetku julija. Takrat bodo zamenjali dinarje v kune. Samo tisočdinarski bankovci so se morali že zamenjati in se od ponedeljka dalje ne sprejemajo več.

Hrvatski listi o vojni proti Sovjetski Rusiji. Vsi zagrebški listi pod velikimi naslovi priobčujejo vest o vstopu držav osi v vojno proti Sovjetski Rusiji. »Hrvatski glas« piše med drugim, da je Sovjetska Rusija z boljšeštvom eden izmed največjih sovražnikov človeštva. Hrvatski listi naglašajo prepričanost, da bodo države osi strle sovjetski red, kakor so strle druge sovražne rede. Tako bo tudi vprašanje prehrane za Evropo končno rešeno, pravi omenjeni list.

Nove hrvatske znamke. V začetku julija bodo prišle v promet nove hrvatske poštne znamke. Serija bo obsegala 12 znamk. Najprej bodo prišle v promet znamke po 0,50, 1, 1,50 in 2 kuni, nato pa ostale, in sicer znamka za 5 kun, ki bo črnosiva in bo ime-

la sliko Konjica, rojstnega kraja poglavnika dr. Pavelića, znamka za 6 kun, ki bo zelenkastosiva in bo imela sliko Dubrovnika, znamka za 7 kun, ki bo rdečkaste barve s sliko iz Slavonije, znamka za 8 kun, ki bo rdečkastosiva s sliko sarajevske Begove džamije, znamka za 10 kun, ki bo vijoličasta s sliko Plitvičkih jezer, znamka za 20 kun, ki bo rumenkastosiva s sliko Splita, znamka za 30 kun, ki bo rjavkasta s sliko iz Srema in znamka za 50 kun, ki bo zelenkastočrna s sliko Senja z Nehaj gradom. Celotna serija bo predstavljala vrednost 141 din. Znamke bodo podolgevate in precej velike.

Na Hrvatskem so bili izdani novi ukrepi proti Židom. V smislu novega zakonskega odloka o dolžnosti prijave židovskega premoženja in podjetij so Židje dolžni v 20 dneh prijaviti svoje premoženje uradu za gospodarsko obnovo. V istem roku morajo Židje prijaviti tudi vse svoje premoženje, ki so ga odsvojili po 10. februarju tega leta. Odsvojitve židovskega premoženja je dovoljena samo z odobritvijo ministristva za narodno gospodarstvo. Zakonski odlok določa tudi zelo stroge kazni za tiste, ki bi prikrivali židovsko premoženje. Po uredbi o spremembi židovskih priimkov in o oznaki Židov in židovskih tvrdk so razveljavljena tudi vsa dovoljenja o preimenovanju, nova pa se ne bodo izdajala. Židovske tvrdke morajo imeti posebne napise. Židje po rodu, stari nad 14 let, pa morajo nositi židovske znake v obliki okroglih pločevinastih tablic. Hkratu je izšel tudi zakonski odlok, po katerem se ugotavlja rasna pripadnost državnim in samoupravnim uradnikom in pripadnikom samostojnih poklicev z visokošolsko izobrazbo.

Nova mešanica moke na Hrvatskem. V soboto so v Zagrebu začeli peči peč in prodajati kruh iz nove mešanice moke, ki jo je določilo mestno poglavarstvo v Zagrebu. Nova mešanica moke je sestavljena iz koruzne (55%), enotne pšenične (35%) in ržene moke (10%). Za kruh iz nove mešanice pravijo, da je zelo okusen.

Nevesinje je zasedlo hrvatsko vojaštvo. Zagrebški dnevnik poročajo o zasedbi Nevesinja od hrvatskega vojaštva. Hrvatske vojake je pozdravil nevesinjski župan Sulejman beg Bašagić, nato pa je bila skupna parada hrvatskega in italijanskega vojaštva, ki je Nevesinje zdaj zapustilo in ga prepustilo Hrvatom.

Preseljevanje židov v Osijeku. Po zagrebškem zgledu so te dni tudi v Osijeku začeli

Jaka je plesal pod Marjanino metlo

Rada sta se imela Jaka Repincelj in Marjana Lopjekova. Kako je to prišlo? Povem vam prav na kratko.

Lanskega leta o sv. Martinu je bil kot navadno sejem v Pliskavici. Od blizu in daleč so prihajali ljudje.

Tudi Janez Repincelj, sin malega posestnika v Klancu je gnal tja mladega junca in že med potjo računal, koliko bi se dalo zanj izkupiti. Bilo je na hiši nekaj dolga in oče mu je pri odhodu zabičal, da naj žival kolikor mogoče dobro proda, da bo vendar enkrat poplačal starega Kovača, ki ga neprestano terja. »Saj bo zate dobro, Jakec. Mene tako ne bo več dolgo,« mu je dejal stari Repincelj.

Tako vidimo zdaj našega Jakca, ko stopa poln nad in načrtov poleg dobro rejenega junca. No, pa je bil čeden fant ta Jakec. Srednje postave, podolgovatega obraza, živih, kakor oglje črnih oči je ugajal marsikateri mladenki. Razen tega je pričakoval, da mu oče kot edincu v kratkem izroči posestvo, in to je tudi marsikatero vleklo, da ga je bolj ljubeznivo pogledala, kakor bi ga sicer.

Bile so torej vesele misli, ki so navdajale mladega Repincelja. Saj bo kmalu postal samostojen. Le ena skrb ga je mučila. Kje najti primerno družico? Že dolgo je gledal za vaškimi deklički, primerjal in presojal, a prave ni našel. Zahteval pa ni malo: pridne roke,

čeden obraz in, kar je glavno, biti mora petična. Naš Jaka je bil, to moram že zdaj opomniti, precej skop. Zato mu je bil današnji dan zelo prilichen: izkupil bo lepo vsotico, da zamaši usta nadležnemu Kovaču, obenem bo pa pogledal po brhkih sejmarkah. Morebiti ga prav danes čaka sreča, saj človek nič ne ve naprej.

— // —

»Žabjeku, pol ure od Pliskavice oddaljeni vasi, je živela Marjana, dvajsetletna hči starega Lopjeka, ki je opravljal velevažno službo vestnega pismonoše.

Mati ji je umrla pred nekaj leti in od tistega časa je oskrbovala Marjana gospodinjstvo. No, bilo pa ni veliko. Hišica z njivo, v hlevu pa mršava kravica, to je bilo vse. Vendar zadovoljno jima je potekalo življenje, saj nista imela velikih potreb in zato pa tudi skrbi ne. Le stari Lopjek se je dotikrat bavil z mislijo: »Treba bo hčer omožiti!« Posebno ob nedeljah je opazoval fante pred cerkvijo in delal načrte, a kaj, ko se ni nobeden izpolnil.

Neko nedeljo je prikrevsal stari Lopjek od maše domov. Marjana ga je že čakala s kosilom. Postavila je na mizo skledo kislega zelja z rumenimi žganci. Hitro je romala žlica iz sklede v usta, toda oba, oče in hči, sta molčala kakor za stavo. Slednjič je odložila Marjana žlico in rekla malomarno: »Jutri bo sejem v Pliskavici.

Stari je molčal.

»Namenila sem se tja tudi jaz,« je povzela hči, »ker nimam že skoro nič več posode v kuhinji. Razen tega potrebujem nov predpasnik in čevlji, no, ti so tudi že vsi luknjasti.«

»E, take sile še ni, toda če res potrebuješ posodo, pa pojdi!«

Marjani se je razsvetlil obraz, pobrala je sklede in šla v kuhinjo. Vesela, da je bil oče tako hitro zadovoljen, se je lotila pomivanja. Nasledno jutro je Marjana vstala prej kakor običajno. Hitro se je odrgnila z mrzlo vodo na dvorišču pri koritu, nabrala mimgrede dračja za zajtrk, nakrmlila kravico in pospravila hišo. Ko je bil oče šel v svojo vsakdanjo službo, je zletela po lesenih stopnicah v svojo podstrešno kamrico.

»Kako se naj napravim?« je pomišljala.

Nato si je oblekla dvoje naškrobanih spodnjih kril, da je ob vsakem gibu njenega telesa zašumelo kakor v panju. Marjanin obraz pa se je ob tem šumu zadovoljno smehljaj. Prav dobro ji je pristajala temnomodra ševjotasta obleka, katero je izbrala za današnji dan. Pripasala si je črn, s čipkami obrobljen predpasnik in obula čevlje na škripec. Popravljala si je to in ono ter se veselo ogledovala v malem zrcalu na steni. Pritegnila si je nekaj kodrov bolj v obraz, ki se ji je zazdel zdaj naravnost lep. Zasmejala se je svoji ničemurnosti, urno pograbila pripravljeno košaro in že je zdrčala med zelenim drevjem proti beli cesti, ki je držala v Pliskavico. Med potjo je ugibala, koliko šotorov bo letos. Lani jih je bilo osemnajst. Bil je deževen dan, toda kljub temu je kar mrgolelo sejmarjev.

»Lani sem bila na sejmu, bilo je dosti blaga,« je pomislila, »a danes sem res vesela, da je

preseljevati žide. Prepovedano jim je stanovati v važnejših in prometnejših ulicah, prav tako pa tudi ob cestah, ki držijo z dežele v mesto. Za stanovanja so jim dodeljene le prav skromne ulice, kjer so tudi stanovanjske razmere še zelo skromne.

Naraščanje brezposelnosti. V tednu od 4. do 10. junija je število brezposelnih v Zagrebu naraslo na 4000. Na novo je bilo prijavljeno 738 brezposelnih moških in 250 brezposelnih žensk. V istem razdobju je bilo brezposelnim izplačano 175.285 din podpor.

Dve smrtni obsodbi. Posebno sodišče v Petrinji je izreklo dve smrtni obsodbi za prepovedano nošenje orožja. Enega obsojenca je poglavnik dr. Pavelić pomilostil, drugemu pa je bila prošnjaja za pomilostitev odbita in je bila zato smrtna kazen že izvršena. Sodišče v Gospiću je obsodilo na smrt dva podoficirja bivšega jugoslovanskega orožništva, ki sta se pregrešila nad Hrvati v zadnjih časih bivše jugoslovanske države.

Iz Srbije

Makedonci se vračajo v svoje domovino. Bolgarski listi poročajo, da so se pripadniki makedonske manjšine začeli vračati iz raznih pokrajin Srbije v svoje domače kraje. Iz Beograda sta že krenila dva posebna vlaka Makedoncev, ki se nameravajo spet naseliti v Makedoniji.

Ženski vestnik

Pretirano solnčenje je nevarno

Čas kopaija in solnčenja se je začel. Že dolgo let je silno v modi, da hodijo zlasti ženske od solca zapečene kakor Indijanke okrog. Zraven pa mislijo, da je rjava barva znamenje zdravja. To je čisto napačno naziranje. Zdravniki zmerom spet opozarjajo, da je pretirano solnčenje nezdravo in naravnost nevarno, zlasti za belokožce in še posebej za bolne na pljučih. Rjavokožci res prenesejo več solca, a tudi njim škoduje, če ne poznajo mere. Naj le odkrito priznajo, kako se počutijo, kadar se čisto prepečejo na solncu.

tako krasen dan. Poleg tega sem sama!« Ob tem premišljevanju je dospela v trg. »Ah,« je vzkljnila, ko je zagledala toliko ljudstva. »No, kaj pa ti tukaj, Marjana?« se je oglasil za hrbtom neki piskav glas. Marjana se je ozrla in v veliko radost zagledala svojo najboljšo prijateljico Nančo Piskernikovo s Klanca. Ta je bila dokaj starejša od Marjane. Rejene postave je bila in napihnjenega, dobrodušnega obraza, na katerem je zavzemal nos precejšen prostor. V čudnem nasprotju z dobrodušnostjo, ki ni nikdar zapustila njenih lic, so gledale male, vodenosive oči lokavo izpod košatih obrvi. Hudobno je znala zablisliti s temi očmi, če jo je kdo ujezil in ji očital brčice pod nosom. Pa tudi jeziček ji ni miroval v takih trenutkih. Bila je na glaslu klepetave opraviljivke, ki rada prenaša vaške novice na nepoklicana ušesa. »Glej jo no, Nančo! Me prav veseli, da sem te našla. Mi boš vsaj pomagala pri barantanju. Kaj ne?«

»I, seveda! Tebi pa, tebi. Le pojdiva!« In prijateljici sta se pomešali med množico.

Solnce se je bližalo zatonu, ko so začeli sejmari odhajati. Tudi Jaka Repincelj jo je ubiral proti domu. Preko rame mu je visela veriga prodanega junca. Desnica mu je zdaj pa zdaj kar sama od sebe segla v notranjo stran suknjiča, kjer je imel skrbno spravljene izkupljeni denar. Vsaki krat se mu je ob tem razjasnil obraz in veselil se je očetove pohvale. »Hvala Bogu, zdaj lahko vržemo staremu skopuhu njegove stotake pred noge in še nam ostane nekaj desetakov za sol in tobak. Kdo mi more torej kaj očitat, če sem si ga privoščil polič? Sam nisem mislil, da bo šlo tako namazano kupčijo. Imel sem pa tudi dober jeziček.

Kadar se prvič solniš, je več kakor dovolj, če se izročiš deset minut solničnim žarkom, in sicer pet minut na eni in pet minut na drugi strani. Tako delaj najmanj teden dni. Nato si šele lahko podaljšaš ležanje na solncu, toda le na četrt ure. Nikar ne slepari samega sebe in ne daj se zavesti od tega, ker ti solnčna toplota za kratko časa prija. Bolnik naj se sploh ne praži na solncu. Izključeno je, da bi bolniku nesmotrno pečenje na solncu koristilo. Samo škoduje mu lahko.

Pripomnimo naj še, da zdravniki še zmerom ne soglašajo v vprašanju koristnosti solnčenja. So zdravniki, ki dokazujejo, da solnički žarki, zlasti ultravijoličasti, sploh škodljivo vplivajo tudi na zdravo človeško telo. V enem pa soglašajo vsi zdravniki: pretirano solnčenje je nevarno zdravju.

Da se v vročini mleko ne pokvari

Zdaj nastopa vročina, ko moramo zelo previdno ravnati z mlekom, da se nam ne pokvari, odnosno sesiri. Ravnati je treba previdno z neposnetim kakor posnetim mlekom. Le prav redko se ti bo mleko sesirilo ali drugače pokvarilo, če se boš ravnala po tehle nasvetih.

Prvo je pri mleku čistost, toda ne površna, temveč skrajna čistost. Pomolzeno mleko, ki ga hočeš še drugo jutro porabiti, deni k ognju, in ga odstavi takoj, ko je na tem, da zavre. Nato deni posodo, v kateri je mleko, v drugo posodo s čim hladnejšo vodo. Tako ohlajeno mleko ostane dalje časa sveže. Dobro je, da pokriješ mleko s tančico. Morda si nalašč napraviš nekako sito za pokrivanje mleka. Ohlajeno mleko postavi zatem v hladno shrambo.

S tem, da segreješ mleko do vročine, ko že hoče zavreti, zamoriš v mleku klice, zaradi katerih bi se mleko morda sesirilo ali pokvarilo. Kdor kupuje mleko v mlekarnah, ga dobi že brez klic. Kljub temu je tudi za to mleko potrebna skrajna čistost. Toda ga ne pusti vreti, ker trpita zavoljo tega okus in redilnost.

Dobro kislo mleko si napraviš, če čisto mleko kisaš v čisti posodi in v čisti shrambi, ki naj ne bo pretopla. Seveda pa se mleko v ledeni shrambi ne skisa. Nekaj toplote mora biti za kisanje. Zaradi mrčesa in prahu bi bilo dobro, če bi nad vsako posodo, v kateri se kisa mleko, poveznila gori

Ardegata, še zdaj imam sušo v grlu od samega barantanja.«

»Hihhi, danes si pa nekam glasen, Jakec. Kje si pa junca pustil?« ga je ogovorila Nanča Piskernikova, ki ga je z Marjano neopaženo dohitela.

»Ardegata, ti si, Nanča? Skoraj bi se te bil ustrašil. Kje sem junca pustil, praviš? Na sejmu vendar, za prav dober denar seveda.« Pri zadnjih besedah mu je oko ušlo k Marjanci.

»Hihhi!« se je zasmejala Nanča, ki je opazila Jakčev skriti pogled. »Saj res, vidva se še ne poznata. Glej, Jakec, to je Marjanca Lopjekova iz Žabjeka.«

Repincelj je zdaj hitro pogledal Marjano, ki se je v zadregi smehljala. Kmalu se je razvil živahen pogovor. Lokavim očem Nanče niso ušli pogledi, ki jih je Jakec metal za Marjano. Pa tudi tej se je videlo, da ima mehko srce.

Bližali so se Žabjeku. V mraku so se prikazale hiše vasice.

»Zdaj sem pa jaz doma,« je menila Marjana in obstala ob stezi, ki je držala od glavne ceste proti Lopjekovi koči.

»No, pa zdrava ostani in pridi kaj na Klanec!« je rekla Nanča in jo mahnila naprej. Opazila je, da se bo Jakec poslavljaj malo dalje časa. Ko jo je šele tik pod Klancem došel, je uil videti zelo razmišljen in na več Nančinih gostih vprašanj niti odgovoril ni.

Kmalu nato sta se razšla. Jakec je šel naprej zamišljen, Nanča pa s pretkanim smehljajem na ustnih, češ: kmalu bomo spet nekaj slišali.

In res, ni se motila. Čez nekaj dni je počila na vasi vest, da vasuje Jakec Repincelj pri Marjani v Žabjeku. Bajne ni imel oče Repincelj

omenjeno sito s tančico. Če si le moreš, si tako pokrivalo za mleko napravi. Boš videla, kako okusno kislo mleko boš imela in kako bo tudi sladko mleko okusno, če boš pazila na čimvečjo čistost.

Za kuhinjo

Kako skuhaš mineštro. Kolerabo olupimo in zrežemo na majhne kocke. Nato jo kuhamo v vodi s prav toliko količino fižola. Ko vre vsaj poldrugo uro, pridenemo nekaj očiščenih korenčkov, zrezanih na rezance, in nazadnje še malo krompirja. Ko je vse mehko, napravimo svetlo prežganje, ki ga primešamo in pustimo, da še nekaj časa vre.

Praktični nasveti

Gozdne jagode so učinkovito sredstvo za polepšanje polti. Ko se zbudite, zmečkajte dve do tri jagode na obrazu in jih enakomerno razmažite po vsej koži. Obdržite to dobrih dvajset minut na polti, potem pa si splaknite obraz z mlačno vodo. Jagodni sok vam je očistil kožo in jo napravil nežnejšo. Še eden je način, kako uporabite jagodni sok za lepoto. Zmešajte na dlani nekoliko mastne kreme in eno ali dve jagodi. To zmes dobro zmečkajte in se namažite z njo po obrazu. Utrite jo v kožo in pustite na obrazu dobro uro.

Madeže od sadja v belem perilu odpraviš takole: Potresi madeže po možnosti takoj s soljo, potem jih zdrigni z limonovim sokom ali pa jih izperi v vročem mleku. Tudi v kislem mleku lahko namakaš madeže in jih potem izpereš s špiritom. Ako so madeži še sveži, jih po večini lahko odstraniš z močno milnico, zlasti če si jih poprej namakala v kislem mleku. Tudi voda, v kateri se je kuhala fižol, je dobra za izpiranje sadnih madežev.

POMOTA

Gospodar (služkinji): »Moja žena je šla malo prej v otroško sobo, da zapoje otročju uspavanko. Ali še zmerom kriči?«

Neža: »Ne, zdaj igra klavir.«

V SOLI

Učiteljica: »Kje je Mrtvo morje?«

Jakec: »Ne vem, gospodična učiteljica.«

Učiteljica: »Ti menda sploh ne veš, da je nekje na svetu Mrtvo morje?«

Jakec: »Seveda ne vem, saj mi ni nihče pravil, da je eno izmed morij umrlo...«

nič proti Lopjekovi in tudi staremu Lopjeku je bil snubač po volji.

Tri mesece je trajala ta goreča ljubezen. Nekoč pa se je oglasila pri Marjani prijateljica Nanča. Ko sta prebrali že vse vaške novice in se je Nanča že hotela posloviti, jo je vprašala bodoča Repinceljevka:

»Ti, Nanča, kaj pa z Jakcem? Že nekaj dni ga ni bilo v Žabjek. Ali je morda bolan?«

»Kaj, ti še ne veš ničesar!« je vzkljnila osuplo Nanča in koj pripomnila s tišjim, škodoželjnim glasom: »Glej, glej, jaz sem pa mislila, da ti je znano, da se je začel Jakec sukati okoli premožne Štorbarjeve Rezike. Saj poznaš to frkljo? Kar nič je ni v pasu. Veš, izrazil se je proti nekaterim na Klancu, da potrebuje gospodinjo, ki bi mu prinesla nekoliko več cvenka v hišo kakor ti. Toda vprašaj ga no, saj imaš pravico za to.«

Nasledna noč je bila huda za Marjanco. Dolgo je strmela pri oknu v temno noč. Bridke misli so ji polnile dušo. Načrt za načrtom je kovala v svojem užaljenem ponosu, toda vse je zavrgla. Naposled je sedla k mizi in začela pisati.

Dragi moj Jakec!

Vzamem pero v roko, ga pomočim v črnilo in najprej napišem prisrčen pozdrav. Naznanjam ti žalostno novico, da sem obolela. Pravijo, da imam koze. Ljubi Jakec, če me imaš rad, pridi me obiskat, kajti silno rada bi te spet videla. Zdaj te še enkrat prav lepo pozdravjam, v vrtec, poln rož postavljam. To pismo dam golobčku v kljunček, naj ga ponese v tisti kraj, kjer je moj ljubi zdaj.

Tvoja zvesta Marjana.

Uživanje solate čisti kožo

Če hočeš biti zdrav, jej zmerom mnogo solate

Solata je zelo pomembna hrana, zlasti pomladi, ko potrebuje telo mnogo več presne hrane kakor sicer. Solata je človeškemu telesu vir osvežitve zlasti zaradi tega, ker se ne kuha, s čimer se ji ohrani mnogo važnih snovi. Snovi, ki jih daje telesu, vplivajo zlasti na čistočo polti (kože) in na njeno zdravo barvo. Vse solate, posebno pa glavna, imajo obilo železnatih in drugih važnih snovi, ki jih potrebuje telo. Morda največji pomen izmed vseh solatnih snovi imajo vitamini, s katerimi nas solata v precejšnji meri zalaga. To sta v prvi vrsti vitamina A in C.

Znano je, da je solata zelo lahko prebavljiva in tako najboljšo sredstvo za doseg hitre izmenjave snovi v krvi. S tem pa olepšamo svojo polt, ker očistimo po naravnem, nenasilnem potu kožo nesnage. Koža postane bolj mehka in bolj mladostna, tako da se človek ob izdatnem uživanju

solate čuti kakor pomlajen. Tudi železo v solati ima znaten vpliv na našo zunanost. Redilnost solate pa je kljub temu zelo majhna. Če bi se je hotel odrasel človek najesti, bi je moral spraviti vase skoro 58 kg, kar pa je nemogoče. Pomen solate je torej le v nekaterih zelo važnih snoveh, ki jih ni v drugih jedeh.

Ne smemo pozabiti, da se količina vitaminov v solati še poveča, če jo namesto s kisom okisamo z limonovim sokom, ki ima sam obilo vitaminov. Priporočljivo je jesti mnogo solate vse leto, zlasti pa pomladi, ker s tem zelo koristimo svojemu zdravju. Seveda spada k solati še olje, kar poveča njeno redilnost. Zdaj, ko olja ni preveč, si jo lahko pripravimo tudi z mlekom, kislometano ali pa zabeljeno z razpuščeno slanino. Če jo zabeliš s slanino, moraš pustiti ocvirke zraven.

Zaljubljenost je koristna lepoti in zdravju

Takoj vsaj pravi neki francoski zdravnik, ki svojo trditev tudi utemeljuje. Zaljubljenost odločno preganja prehlad in napravlja človeka odpornejšega proti vsem boleznim. Ljubezen krepi živčevje, izvaja francoski zdravnik, potem podžiga obtok krvi, kar je velikega pomena, saj je baš len obtok krvi v večini primerov kriv prehlada — očeta večine bolezni. Ljubezen daje občutek sreče, ki zdravje le krepi.

Istega naziranja kakor omenjeni francoski zdravnik je tudi neki angleški zdravnik. Ljubezen podžiga, kakor izvaja Anglež, razne

žleze v telesu, zaradi česar je človek živahnejši in prijetno razpoložen. Vse človekovo telo deluje bolje, kar je pač le v korist zdravju. Človek, ki ljubi, rad misli na svojo bodočnost in na svoje dolžnosti, zato ima več uspehov v življenju.

Angleški zdravnik pri tem naglašuje, da je zaljubljeni človek lepši. Posebno velja to za dekleta. Mladenke, ki sicer niso lepotice, dobijo, kadar so zaljubljene, neko ljubkost in lica jim razodevajo zdravje. Pa tudi njih kretnje so prožnejše in mikavnejše.

Kadar se strela muhasto igra

Blizu mesta Biella v Italiji je gradič Zumaglia, v katerega je pred nekaj dnevi med nevihto udarila strela. Strela je poškodovala stolp, skakala po raznih nadstropjih

poslopja, preklala štiri pinije, uničila električne naprave, zdobila stekla v oknih in ožgala opravo. Potem je smuknila mimo paznika, ki se je samo zelo prestrašil, in

Odslej je čakala dan na dan Jakca, ali vsaj odgovora, toda ni bilo ne prvega, ne drugega. Tako sta minila dva tedna. Marjana je zdaj vedela, pri čem je. Vrhu tega so se še bolj pogosto čule vesti, ki so spravljale v zvezo Jakca in imovito Reziko. Bilo ji je torej dovolj. Izginila je vsa ljubezen iz njenega srca, misel na maščevanje ji je ostala. V dolgih nočeh brez spanja je kovala načrt in ga tudi skovala. In spet je romalo na Klanec takole pismo:

Dragi Jakec! Najprej te pristrčno pozdravljam in te v sredino svojega srca postavljam. Kakor veš, sem igrala v državni loteriji in zdaj ti naznanjam veselo novico, da sem zadela 120 tisočakov. Dragi Jakec! Nisi lepo ravnal z menoj, nisi me obiskal, ko sem ti pisala, da sem bolna. Koz, hvala Bogu, nisem imela in sem zdaj čisto zdrava. Ljubi Jaka, če si še teh misli, da bi se midva vzela, ti vse odpuščam, samo pridi v nedeljo popoldne spet v vas, da se pomenimo glede svatbe.

Lepo te pozdravlja in ljubezen obnavlja tvoja Marjana.

Tudi Nanči je poslala poročilo o velikem dobitku, kajti vedela je za njeno slabost, da ne bo znala molčati.

In res, ni se motila. Drugo jutro je ves Klanec govoril o Marjanini sreči...

— // —

Bilo je v nedeljo popoldne. Po cesti s Klanca proti Žabjeku je stopal mladi Repincelj. Srce mu je utripalo od veselega pričakovanja, 120 tisoč, to niso mačje solze! Sicer vem, da je pri Štobarjevih zdaj zame končano in da sem se Reziki hudo zameril. Pa nič ne de! Da mi je le še Marjana dobra. Njenih 120 tisoč odtehta vse. Sem pa tudi fant, da malo takih!

S ponosno kretnjo je pomaknil zeleni klobuček na desno uho in veselo zajuckal, da je odmevalo od Klanca sem.

»Sicer pa,« je nadaljeval, »sem ji pisal v govor tako pristrčno pismo, da ga mora biti vesela. Gotovo me pričakuje z odprtim srcem. Juhuhu!«

Dospel je v Žabjek. Ko se je bližal Lopjekovi koči, je videl na oknih sosednih hiš vse polno radovednih obrazov.

»Seveda so radovedni na srečnega snubača,« si je mislil in še krepkeje zaukal.

»Poglej! Ali se ne premika zastorček na oknu Marjanine sobice?« Pospešil je korake očitajoč si, da ga ubožica že komaj čaka.

Moško je odprl duri Lopjekove kočice, toda nenadoma ga je prašnila metla, ki jo je zavihnela previdna roka iz temne veže, po glavi, da mu je v velikem kolobarju odletel lepi klobuček. Za prvim udarcem je švistnil drugi, nato tretji... Preden se je ubogi Jakec zdramil iz prve osuplosti, je že stopila predenj Marjana, zmagovalno vihteča svoje bojno orožje — umazano metlo. Trenutek nato se je že odprl ognjenik njenih besed:

»Kanalja grda, duša hinavska, ali ti zdaj dišijo moj tisočaki? Seveda, skopuh, slepar, tu jih imaš!« In začela je neusmiljeno bunkati po Repinceljevih plečih. Okna sosednih hiš so se začela odpirati in iz vseh se je začel razlegati gromovit krohot. Jaka je začel v svoji zmedenosti najprej prositi: »No, no, Marjana, za božjo voljo, ne bodi tako huda! Spomni se najine ljubezni in misli na najino srečo!« A ko je Marjana nato začela še huje vpiti: »Tu imaš svojo ljubezen in srečo, vse skupaj!« je pobral Jaka na tleh ležeči klobuk in urnih krač

treščila v grobnico, v kateri počivajo zemski ostanki lombardskega škofa della Torreja, ne da bi bila povzročila kakšno škodo.

O tej grobnici je razširjena pripovedka, ki pravi, da je bilo škofovo truplo večkrat opljenjeno od neznanih tatov in preneseno drugam. Pozneje so truplo našli in ga poneli v gradič Zumaglio, ki je bil škofova last. Zraven smrtnih ostankov škofa so našli tudi belo skalo, katero so hkratu s truplom zanesli v gradič. Tej skali pripisuje ljudstvo čudežno moč, kajti med prenosom trupla je ta sicer mala skala postala baje tako težka, da jo je moralo nositi 14 mož.

Ljudje pravijo, da je zdaj, ko je strela udarila v grobnico, skala zažarila v rdeči svetlobi in da je tako rdeča ostala 48 ur. Bila je videti žareča in zdelo se je, da bi se opekeli vsakdo, ki bi se je dotaknil. Toda ko so jo potipali, je bila mrzla. Zanimivo pa je, da je zdaj skala spet bela, kakor je bila prej.

× **Kako na Kitajskem berejo časopise.** Po velikih kitajskih mestih obstoje posebne vrste podjetja, ki se ukvarjajo z zbiranjem že prebranih časopisov, katere potem za majhen denar prodajajo naprej tistim, ki jih še niso brali. Nameščenci takšnih podjetij zahajajo dnevno k časopisnim naročnikom ter pobirajo pri njih prebrane časopise. Drugi dan jih nato za majhen denar prodajajo ljudem, ki nimajo toliko denarja, da bi sami mogli postati naročniki. Tako pridejo prebrani časopisi v roke tudi najsiromašnejšim ljudem. Dostikrat mine po več tednov, včasih celo mesecev, da pride časopis v zadne roke. V odročnih naseljih pa je navadno zelo malo takšnih ljudi, ki bi sploh znali brati. Zato jih tisti, ki so posmeni berejo javno, na primer po raznih samostanih. Tako je vsaj v deželah, kamor še niso prišli Japonci. V zasedenih področjih pa so se, kakor poroča newyorški »Sun«, razmere že precej spremenile. Časopise širijo tod že s prav takšno naglico kakor v Ameriki in Evropi.

× **Od čevljarja do slavnega pevca.** Časopisje je ob nedavni smrti Angela Bade, rojenega v Novari, ki je dosegel svetovno slavo kot pevec pisalo. Nad 30 let je umetniško deloval. Njegov krasni tenor so poslušali v New Yorku, Londonu, Milanu, Napoliju, Parizu, Zenevi in drugih velikih mestih sveta. Preden je Angelo Bada nastopil pevsko pot, je bil mlad čevljarček. Ko so postali pozorni na njegov odlični glas, je kmalu zaslovel.

izginil. A Marjani še zdaj ni bilo dovolj maščevanja. Ucvrla jo je za njim. Tu pa tam se je z okna zaslišal krik: »Daj ga, Marjana, le po njem!« Povsod se je razlegal krohot zabavajočih se vaščanov.

Ko je Jaka že davno izginil med njivami, je še zmerom donel krohot med vaškimi stenami, a iz Lopjekove kočice je udarjal srdit Marjanin glas: »Slepar, kanalja, hinavec...«

Nanča pa je še dolgo skrbela za to, da se ni pozabilo v Klanec, kako je plesal Repincelj pod metlo. **M. A.**

× **Svedski kralj Gustav je najstarejši vladar na svetu.** Svedski kralj Gustav je te dni dosegel 83 let. S 83letnico rojstva kralja Gustava se bavi tudi »Il Giornale d'Italia« in pravi med drugim: Res je, da je 83 let že lepa starost, toda ni toliko zanimivo poudarjati število let, ki jih je kdo doživel, kakor mnogo bolj, da so njegove duševne sile ostale čile. Kralj Gustav, ki je danes najstarejši vladar na svetu, je v svoji duševnosti še vedno tako kakor pred dvajsetimi ali celo petdesetimi leti. V resnici je on še vedno tisti mož, ki vodi usodo svojega naroda. Svedski poslanik v Rimu Beck-Friss, ki je o priliki 83letnice kralja Gustava govoril o njegovi osebnosti, ga je v globokem spoštovanju imenoval »svétnika med svojimi svétniki« ter poudaril, da se mora Svedska zahvaliti samo modremu kralju, da je v zdajšnji svetovni vojni ostala še nevtralna. Ob priliki kraljeve 83letnice je bil prirejen na švedskem poslanstvu v Rimu velik sprejem.

Hitro nekaj italijanščine

Peta vaja

Ali znate vse, kar smo doslej povedali v prvih štirih vajah? Ko bomo končali najnужnejše slovniške reči, bomo takoj prešli na živi jezik.

Nadaljevanje sklanjave

Zadnji smo sklanjali krstna imena, ki nimajo spolnikov. Danes bomo navedli sklanjave z določnimi spolniki. Kakor vam je že znano, tvorijo Italijani drugi sklon s predlogom di in tretji s predlogom a, četrti sklon pa je enak prvemu (torej brez predloga). Starejši slovničarji govore tudi še o petem sklonu, ki se tvori s predlogom da, ki pomeni iz in od, pa tudi nasprotno k in pri. Na primer: Vêngo da Roma (izgovorite Vêngo da Roma — Prihajam iz Rima); Ho ricevuto un libro da Carlo (izgovorite O ričevuto un libro da Kárló — Dobil sem knjigo od Karla); Io vado da Carlo (izgovorite Io vádo da Kárló — Jaz grem h Karlu); Egli è da Carlo — On je pri Karlu). Torej ta peti sklon, ki sicer nima veljave kot peti sklon, smo na kratko očrtali. Prvi in četrti sklon sta enaka pri obeh spolih v ednini in množini. Tvorita se torej le s spolniki. V drugem sklonu se spolnik združi z di, v tretjem pa z a, kar velja za edinino in množino. Naj navedemo primere.

Moška sklanjava z il

Ednina

1. sklon: il padre
2. sklon: del padre (di združen z il = del)
3. sklon: al padre (a združen z il = al)
4. sklon: il padre.

Množina

1. sklon: i padri
2. sklon: dei padri (di združen z i = dei)
3. sklon: ai padri (a združen z i = ai)
4. sklon: i padri.

Il padre (beri il pádre) pomeni oče, del padre očeta, al padre očetu itd. Bere se, kakor je pisano.

Moška sklanjava z lo

Ednina

1. sklon: lo zio
2. sklon: dello zio (di in lo združena v dello)
3. sklon: allo zio (a in lo v allo)
4. sklon: lo zio.

Množina

1. sklon: gli zii
2. sklon: degli zii (di in gli v degli)
3. sklon: agli zii (a in gli v agli)
4. sklon: gli zii.

Lo zio (beri lo cio) pomeni stric, dello zio (beri dello cio) strica, allo zio (beri allo cio) stricu itd. Opozarjamo, da se gli bere lji, degli delji in agli alji. Saj še niste pozabili, da se gl pred i bere kakor lj. Zii se seveda bere cii.

Moška sklanjava z apostrofiranim l'

Ednina

1. sklon: l'ángelo
2. sklon: dell'ángelo (di in l')
3. sklon: all'ángelo (a in l')
4. sklon: l'ángelo

Množina

1. sklon: gli ángeli
2. sklon: degli ángeli (di in gli)
3. sklon: agli ángeli (a in gli)
4. sklon: gli ángeli.

L'ángelo (beri lándželo) pomeni angel. Ze zadnji smo povedali, da je l' le apostrofirani lo, kar pomeni, da lo pred samoglasniki izgubi svoj o in se rabi le l'. Ta apostrof velja za ednino, medtem ko v množini ni apostrofa in se gli angeli sklanjajo enako kakor gli zii.

Zenska sklanjava z la

Ednina

1. sklon: la dónna
2. sklon: della dónna (di in la)
3. sklon: alla dónna (a in la)
4. sklon: la dónna

Množina

1. sklon: le dónne
2. sklon: delle dónne (di in le)
3. sklon: alle dónne (a in le)
4. sklon: le dónne.

La donna (beri la dónna) pomeni žena, della dónna žene, alla dónna ženi itd.

Zenska sklanjava z apostrofiranim l'

Ednina

1. sklon: l'ánima
2. sklon: dell'ánima (di in l')
3. sklon: all'ánima (a in l')
4. sklon: l'ánima.

Množina

1. sklon: le ánime
2. sklon: delle ánime (di in le)
3. sklon: alle ánime (a in le)
4. sklon: le ánime.

L'ánima (beri lánima) pomeni duša. L' je tu pred samoglasniki apostrofirani la. Apostrof velja le v ednini, a v množini se le ánime sklanjajo kakor le dónne.

Prihodnjič pridejo na vrsto sklanjave z nedoločnimi spolniki un, uno in una ter sklanjave hkratu s pridevniki.

štvom iz Delhija v Simlo visoko gori v planinah. Razkošni vagoni, v katerih se vozijo po Indiji navadno le Evropci, so opremljeni s hladilnimi napravami. Vsak oddelek prvega in drugega razreda ima zadaj priključeno kopalnico, kamo se lahko hodijo potniki med vožnjo hladit.

Vse te naprave so drage in si jih lahko privoščijo le petičniki, Evropci in bogati Indijci. Kaj pa naj naredi ubožen Indijec, ki ne more z vlado iz Delhija, ampak mora ostati, kjer je, in se izpostavljati okrutni borbi z žejo in mrčesom? V Delhiju je poleti tolikšna vročina, da se ti zdi, kakor bi gorel zrak. Asfalt je na ulicah tako razmehčan od vročine, da se lepi na nogo. Toda ubožno ljudstvo mora vztrajati v vsakdanjem boju za obstoj, če noče umreti od glada.

S hudo vročino se bori Indijec, odkar živi po teh krajih. Že v davnih časih se je Indijec znal varovati pred preveliko žejo in vročino. Nekateri načini so navezani na določene kraje, drugi so spet enaki povsod po vsej Indiji. Najsplošnejše sredstvo proti vročini, ki ga imajo povsod, je pahljača, ki jo v Indiji moški bolj uporabljajo kakor ženske. Tudi solnčnik je v Indiji bolj v rabi pri moških. Ženska se lahko pokaže na ulici le nevidna tujim očem in mora biti zato zavita v goste tančice, bogate Indijke pa se dajo nositi v zaprtih nosilnicah. Obojne so torej zavarovane pred strašnim delovanjem solnčnih žarkov brez solnčnikov. Prikrasne pa so takrat, kadar piha hladna sapa. Moški, ki nima tančice, mora uporabljati pahljačo in solnčnik. Razumljivo je, da njegova pahljača ni takšna, kakršno vidimo v Evropi na plesnih zabavah, temveč večja in na daljši palici. Bogati Indijci imajo velike pahljače, ki jih sluge stalno vihte nad njimi.

Uspešneje od pahljače in solnčnika je vsekakor neko drugo sredstvo, ki ga tudi splošno uporabljajo po Indiji. Iz kasijinega trsa, ki je soroden sladkornemu trsu, delajo neke vrste prejo, z njo pa zagrinjajo okna, ki so v Indiji redno odprta. To prejo v določenih presledkih polivajo z vodo, ki nato izhlapeva. Izhlapevanje vode za nekaj časa občutno ohladi zrak. Kasijin trs tudi izloča prijeten duh, ki je v Indiji zelo priljubljen. Za vojake stražnike delajo iz tega trsa cele stražnice, ki jih cele polivajo z vodo.

Zelo huda vročina, vsekakor še hujša kakor drugod v Indiji, je v mestu Haiderabadu. Haiderabad stoji na robu največje indijske puščave. Zato je tam res nezmosno vroče. Razgreti puščavski zrak blaži le rahel veter, prihajajoč z morske obale, oddaljene dve uri hoda iz Haiderabada. Če prideš v to mesto, se boš moral kaj kmalu začuditi neštetim debelim dimnikom, ki mu dajejo posebno sliko, vsekakor drugačno, kakor bi jo pričakoval tam na vzhodu. Ti dimniki so prav za prav neka vrsta zračnikov, kakršne imajo na ladjah. Iz glavnih dimnikov so napeljene zračne cevi v vse hišne prostore do kleti. Glavna cev zbira svežo sapo, prihajajočo z morja.

V notranjščini Indije je vročina manjša kakor na obali, toda prenašajo jo mnogo težavneje kakor na obalskih krajih na jugu. V vročih poletnih dneh je v Delhiju zelo veliko število primerov srčne kapi zavoljo vročine. Prebivalci se bore proti tej nadlogi s čebulo, ki jo obešajo okoli vratu. Omikani ljudje, ki ne verujejo več v čarodejno moč čebule, pijejo namesto tega sok mangovega plodu. Mangov sok ima kisel okus in verjetno res nekoliko pomaga, ne more pa preprečiti solnčarice.

× Tudi kamen se skrivi. Če natanko ogleduješ kamne, boš marsikje odkril skrivljen kamen. Skriviljene kamne najdemo često pri obokih ali kamnitih podbojih na vratih all oknih starih zgradb. Njihova krivulja pa je navadno zelo majhna, tako da je niti hitro ne zapazimo. Izvira to od teže. Se večje spremembe povzročita na kamnu toplota. Pogosto najdemo skrivljene kamnite plošče pri sobnih pečeh in to vedno na južni strani. Krivulje na kamnitih ploščah so posledica enostranskega ogrevanja.

Ob potresu se je pogreznilo v zemljo 40 ljudi

Posebno žalosten dogodek so ugotovili zdaj v zvezi z nedavnim potresom, ki je razsajal v raznih krajih Male Azije, predvsem v okoliših Mugle in Smirne. Med razkopavanjem, ki ga vršijo zdaj, so dognali žalostno usodo, ki je zadela prebivalstvo majhne vasi v okolici Smirne.

V vasi se je ob potresu zrušilo več hiš. Hkratu so se pod njimi odprla do petdeset

metrov globoka brezna ter požrla ruševine in vse osebe, ki jih je potres presenetil v hišah. Zaradi tega sprva niso mogli dognati, kam so te osebe izginile. Gre za štirideset ljudi. Resnico o tem, kam so izginile, so izvedeli šele zdaj, ko so prekopavali poedine porušene hiše in odstranjevali razvaline. Ugotovili so pod njimi globoke razpoke, v katerih so ležala trupla. Ta trupla je izdajal strašni smrad, ki se je dvigal iz brezen.

Kako se bore Indijci s silno solnčno pripeko

Iznašli so že marsikako sredstvo za obrambo pred vročino. Evropci se v Indiji zelo radi poslužujejo teh iznajdb. Če pa tudi to ne

pomaga, jim ne preostane drugo kakor umakniti se v planine. Celo indijska vlada se v poletni vročini seli skupno z vsem uradni-

Premog je nastal iz rastlin, ki so rasle v pradavnini

Vse, kar na svetu živi, je odvisno od svetlobe. Tudi premogova gorilna vrednost poteka iz istega vira. Pred milijoni let je sonce ogrevalo rastlinje, kar je ustvarilo, ko se je to rastlinje spreminjalo v premog, tisto silo v premogu, ki je danes osnova moderne industrije. Takrat je vladalo po svetu enakomerno vlažno toplo podnebje z obilnimi padavinami. V prostranih nižinah je uspevalo bujno rastlinje, posebno pa močvirne rastline.

Le redke so bile vrste rastlin ki so sestavljale prostrane gozdove te dobe. Najbolj so se košatile po gozdovih razne preslice orjaških razsežnosti. Vsevprek pa so se vili ogromni lisičjaki in med njimi luskavci, ki so dobili svoje ime po svoji značilni debelni skorji. Ob njih so rasle ogromne, ko drevo velike in močne praproti, katerih orjaška peresa so kakor pahljače krasile sicer pusti in enolični močvirni gozd. Vse te vrste rastlin so se ohranile do današnjega dne, le da so se v svoji razsežnosti silno zmanjšale in postale proti svojim prvotnim oblikam pritlikave. O njih velikosti pričajo še danes okamenine in izogleneli ostanki in odtisi listov na plasteh premoga.

Tla teh močvirnih gozdov je sestavljala nepredirna plast močno razraslega mahovja, bičevja in plezalk. Pod njimi pa so bile že plasti odmrlega rastlinstva.

Mnogo tisočletij je šlo preko teh gozdov. Brez števila dob je bilo, v katerih so se rodovi dreves in mahovja pogrezali v močvirje, nad njimi pa je spet in spet zrastle novo rastlinstvo. Plasti odmrlih rastlin so se kopičile druga na drugo. Čedalje bolj so se pogrezale prve plasti in čedalje debelejšje so bile plasti močvirnega mahu. Tako se je začela doba, v kateri je nastajal premog.

Vse živalske kakor tudi rastlinske snovi zapadejo, ko odmro, kemičnemu presnavljanju. To presnavljanje poteka seveda prav različno. Odvisno je od količin kisika, ki pride v stik s tem presnavljanjem ali pa tega stika sploh ni. Če pride v stik z zrakom, potem odmrla

rastlina strohni, če pa tega ni, nastopi gnitje. Pri strohnenju ostanejo od rastline le nepomembni ostanki.

Povsem drug je izid pri gnitju. Gnitje rastlin se imenuje pretvarjanje v premog zaradi vedno večjega kopičenja ogljika. To je mogoče, kakor rečeno, le takrat, če so ti rastlinski ostanki odtegnjeni vplivu zraka, bodisi da jih pokriva voda ali pa se nanje skladajo nove plasti odmrlih rastlin. Vsi ti pogoji nastopajo v močvirjih, kjer moremo tudi opazovati prve začetke nastajanja premoga. Premog se razvija prav počasi. Iz rastlin se napravi najprej šota, potem rjava premog in nato črni premog.

Medtem ko ima šota povprečno le polovico ogljika in zraven 30 odstotkov kisika in pet odstotkov vodika, ima antracit, ki je najboljša vrsta premoga, že 90 odstotkov ogljika, a vodika in kisika ima le tri odstotke. Seveda je odločilnega pomena za kakovost premoga tudi kakovost rastlinja, iz katerega premog nastaja. Zato ne bo iz rjavega premoga nikoli nastal črni premog, ker izvira ta premog iz dobe, ki je mnogo mlajša in ki je imela drugačno rastlinje.

Pretvarjanje v premog je v glavnem vprašanje časa, a so še drugi činitelji, ki vplivajo na potek tega nastajanja premoga. Pritisk plasti in pa toplota zunanega sveta v mnogem vplivata na razvoj ogleženja. Tako se presnavljanje pospešuje v ozemljih, ki so ognjeniškega značaja ali pa tam, kjer so premikanja plasti zelo pogosta, medtem ko je mnogo počasnejše tam, kjer vsega tega ni.

Imamo še vrsto premoga, ki se je napravil iz kupov lesa, ki ga je voda navlekla in ga potem prekrila s peskom in prstjo. Tu je poteklo pretvarjanje v prav istem slogu kakor drugod, le da so skladišča tako nastalega premoga mnogo manj obilna in zraven se mešajo med seboj plasti, katerih vsaka je druge kakovosti. Ležišča premoga, ki so nastala v močvirnih tleh, pa so izdatna in se raztezajo na tisoče kilometrov daleč. Imajo tudi v vseh plasteh premog enake kakovosti.

Učenjak, ki se je igraje naučil 280 jezikov

V starosti 88 let je umrl v Frankfurtu ob Meni bavarski profesor Ludwig Harald Schüss. Schüss je med vsemi ljudmi obvladal največ jezikov. Kot zrel mož je gladko govoril in pisal 159 jezikov. To število pa je do njegovega 65. leta naraslo na 280. Njegov spomin je bil izreden. Zadosti mu je bilo, da je samo enkrat pazljivo prečital kakšen Dantejev spev, pa si ga je dobesedno zapomnil za vedno.

Kot človek je bil po zunanosti in po načinu življenja nad vse preprost in skromen. Za vse izraze občudovanja, ki ga je vzbujalo njegovo brezprimerno znanje, je imel samo tih nasmešek. Večino svojega življenja je prebil v veliki knjižnici, ki je zavzemala prvo nadstropje v njegovi vili. To vilo so mu

zgradili s prispevki vseh nemških znanstvenikov in mnogih tujih učenjakov. Nad 14.000 knjig v vseh jezikih tega sveta je polnilo knjižne omare v petih velikih dvoranah njegovega bivališča.

Že kot 25leten mož je profesor Schüss obvladal 15 do 20 najbolj znanih jezikov, kakor nemški, italijanski, francoski, španski, ruski, portugalski, poljski, švedski, norveški, danski, grški, egiptovski in druge jezike. To se mu je zdelo otroška igrača. »Težave so se začele šele z preučevanjem azijskih jezikov«, je dejal v redkih trenutkih, kadar je govoril o samem sebi.

Med evropskimi jeziki je smatral italijanščino za najlažji, madžarščino pa za najtežji jezik.

Pozabil je, kako se piše in kje je doma

V uredništvo švedskega časopisa v Göteborgu je prišel neznanec in zaradi svojega čudnega govorjenja zbudil veliko pozornost. Po njegovi obleki je bilo soditi, da se mu je moralo v zadnem času pripetiti nekaj hudega. Bila je ponočna in zanemarjena, kakor da neznanec v zadnih časih ni imel nikogar, ki bi poskrbel malo tudi za to, kako je mož oblečen. Ko je prišel v uredništvo omenjenega lista, je prosil, naj mu po-

vedo, kje je ravnatelj, češ da mora z njim nujno govoriti.

Med njim in ravnateljem se je razvil čuden pogovor, iz katerega se je ravnatelj prepričal, da neznanec ne ve, kako se piše, kje je doma, kod je vse doslej bival in kaj prav za prav išče v Göteborgu. V pogovoru je neznanec pripomnil, da je prišel k ravnatelju zato, da bi z njegovo pomočjo našel samega sebe. Brez prave smiselne zveze

je govoril o neki družini, o dveh ljubkih gospodičnah, ki sta ga klicali za očko, o udobnem stanovanju in o dobrem položaju, ki je bil neprimerno boljši od njegovega. Prav nič pa se mož ni mogel spomniti, kdaj naj bi ga bila zadela tolikšna nesreča, da je svoj prejšnji položaj izgubil, in zakaj se je vsa reč zanj tako čudno spremenila. Povedal je, da je zdaj nekaj časa zaposlen kot drvar v gozdu in da skupno z dvema svojima tovarišema stanuje v neki baraki v göteborgskem predmestju.

Ko se je neznanec poslovil od ravnatelja, se je na hodniku čisto po naključju srečal z enim izmed urednikov dotičnega lista. Temu se je takoj zazdelo, da ta neznanec najbrž ni nihče drugi kakor ugledni mestni inženjer, ki je pred dvema mesecema neznanec kam izginil. Njegovi domači so tedaj mislili, da je moral nenadno odpotovati po svojih nujnih opravkih v Oslo, in zato tudi niso preveč poizvedovali za njim. Tako nekako se je bil namreč tudi izrazil, ko je v veliki naglici odhajal. Zato tudi policije niso obvestili, vendar pa so živeli, vsaj zadnje čase v strahu, da se mu ni morda pripetilo kaj hudega, ker ga tako dolgo ni nazaj.

Urednik se ni zmotil. Neznanec, ki ga je bil tako hudo zapustil spomin, da niti več ni vedel, kako se piše, je bil res tisti inženjer, ki so ga že dva meseca pogrešali. Novinar je ukrenil vse potrebno, da je nesrečni mož spet prišel na svoj dom, kjer so se ga domači nad vse razveselili. Toda kmalu so se morali prepričati, da se je z njim zgodilo nekaj hudega, kajti inženjer se zdaj dvomi, da je res tu doma in da se res tudi tako piše, kakor so mu povedali. Svoji dve hčerki je sicer spoznal, svojo ženo pa še zmerom kliče z imenom hišnice

Zanimivosti

× **Bolgarski kralj v Bratislavi.** Iz Bratislave poročajo: Bolgarski kralj Boris je strogo zasebno prispel 19. t. m. v Bratislavo. Takoj po prihodu se je sestal s predsednikom republike Tisom in mel z njim prisrčen razgovor. Sestanka se je udeležil tudi ministrski predsednik dr. Tuka. Kralja je spremljal bolgarski poslanik v Bratislavi.

× **Turčija je nevtralna v vojni med Osjo in Rusijo.** Agencija Anatolia poroča uradno: V sedanjem položaju, ko je nastala vojna med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, se je turška republika odločila za nevtralnost.

× **Nemščina na finskih srednjih šolah.** Po novem učnem načrtu, ki ga je objavilo finsko ministrstvo za narodno vzgojo, se bo število nemških učnih ur po finskih srednjih šolah povečalo. Nemščina na finskih srednjih šolah bo odslej zavzemala med vsemi tujimi jeziki prvo mesto.

× **Izpraznitev Damaska.** Iz Vichyja poročajo uradno, da so francoske čete iz političnih in vojaških razlogov izpraznile Damask, prestolnico Sirije.

× **Huda letalska nesreča v Rumuniji je terjala 10 mrtvih.** Dne 19. t. m. zjutraj se je v trenutku spuščanja letalo potniške proge Bukarešta-Sofija zrušilo na zemljo. 10 potnikov je mrtvo, med njimi svetnik bolgarskega poslaništva in tiskovni ataše nemškega poslaništva v Bukarešti.

× **Cesta za 12 avtomobilskih kolon.** Urad za gradnje cest v Zedinjenih državah je objavil načrt 644 km dolge ceste, ki bo vezala New York z Bostonom. Cesta bo držala skozi sedem zveznih držav in bo tako rekoč najpopolnejša cesta na svetu. Široka bo tako, da bo lahko istočasno drvelo po njej 12 avtomobilskih kolon druga poleg druge. Šest vzporednih cestišč bo določenih za promet v eno, šest drugih pa za promet v drugo smer. Izmed teh šestih cestišč so določena notranja štiri za hitri promet, zunanji cestišči pa za krajši in počasnejši krajevni promet. Ponekod bodo speljana cestišča v nadstropjih drugo nad drugim. Ob straneh te velikanske ceste bodo postaje z bencinskimi tanki in drugimi potrebščinami za avtomob-

bile, gostilne, telefonske postajice in podobno. Stroški za to cesto bodo znašali okoli 250 milijonov dolarjev.

× **Rooseveltov sin se vrača v Ameriko.** James Roosevelt, sin predsednika Zedinjenih držav, ki je bil poslan kot oglednik k angleški mornarici v London, se vrača v domovino. Ob odhodu je izjavil, da hiti domov, ker je potekel čas njegovega bivanja na Angleškem.

× **Horia Sima obsojen na prisilno delo.** Pred vojaškim sodiščem v Bukarešti se je vršila obravnava proti odsotnemu voditelju železnih gardistov Horiji Simi zaradi upora, ki ga je obtoženec vodil proti vladi generala Antonesca letos v januarju. Horia Sima je bil obsojen v odsotnosti na prisilno delo do konca svojega življenja.

× **Vitamin za lažje prenašanje vročine.** Mnoge ljudi poletna vročina tako prevzame, da ne moreš z njimi ničesar več početi. Toda narava nam je sama položila v roke uspešno sredstvo za lažje prenašanje poletne vročine, in sicer v obliki vitamina. Ta vitamin je znan pod B-1 in ga je največ v kvasu. Opazili so, da osebe, ki v veliki meri uživajo vitamin B-1, mnogo lažje prenašajo vročino kakor drugi ljudje. Američani dajejo vitamin B-1 vojakom, ki morajo živeti v vročih pokrajinah. Zakaj pa vitamin B-1 lajša prenašanje vročine? Kadar je zelo vroče, se človeško telo prilagodi vročini na ta način, da samo oddaja manj toplote. Vse delovanje človeškega telesa se zato zaustavlja in človek dobi občutek zmučenosti in izčrpanosti. Zoper to pa učinkuje vitamin B-1.

× **Lastovke zapuščajo mesta, ker ne dobe snovi za gradnjo svojih gnezd.** Eden izmed glavnih vzrokov, zakaj zapuščajo lastovke moderna mesta, je ta, da v njih skoro nimajo možnosti najti primerno gradivo, da bi si lahko spletla gnezda. Ulice so tlakovane, vrtovi so zarasli s travo, poti in stezice po njih pa posute s peskom. Lastovičji zakonski par bi moral torej prinašati blato za svoje gnezdo od daleč.

× **Mačje mijavkanje v zvočnikih preganja podgane.** V Portu Alegru so imeli mnogo podgan. Na vse načine so jih preganjali, a brez uspeha. Naposled so se zatekli k posebnemu sredstvu. Mačke in psi so največji sovražniki podgan. Podgane to vedo in se jih tudi najbolj boje. Toda pristanišče Porto Alegre je veliko, podgan mnogo, mačk in psov pa premalo. Kaj naj store? V vsa skladišča, kleti in shrambe so postavili zvočnike z gramofonskimi ploščami, na katerih je posneto strašno mačje mijavkanje in pasje lajanje. Ko se stemni, začne iz zvočnikov mijavkati in lajati, da je groza. Podgan se polasti tak poplah, da beže na vse strani, padajo v vodo ali pa se love v nastavljene pasti.

× **Roji kobilic so se pojavili v Egiptu.** Poročila, ki prihajajo iz Kaira, pravijo, da so velikanske jate kobilic v dolžini in širini enega kilometra napadle pokrajini Ausan in Kenna v Egiptu. Kmetijski minister je izdal potrebne ukrepe, da se kobilice uničijo.

× **Na podlagi sline pod znakami skušajo dognati pisce nepodpisanih pism.** Članom nekega zavoda za sodno zdravstvo v Nemčiji se je posrečilo ugotoviti krvno skupino ljudi, ki imajo to grdo navado, da se na svoja pisma ne podpisujejo, in sicer po slini, ki ostane, čeprav posušena, na robu prilepljene znamke. Ta način ugotavljanja pisca sicer ni tako zanesljiv, kakor oni s prstnimi odtiski, ima pa vsaj to dobro stran, da z vso gotovostjo lahko izključi tiste, ki niso krivi. Če se na primer ugotovi, da pisec pripada krvni skupini A, osumljena oseba pa skupini B, potem sodni zdravnik z vso gotovostjo lahko izjavi, da osumljenec ni kriv.

× **Z dinamitom nad cerkveno zakladnico.** V Espooju blizu finske prestolnice Helsinkija so neznanci izvršili izredno divjaški rop. Vdrli so skrivaj v tamkajšno cerkev z name-

nom, da izropajo cerkveno zakladnico. Res se jim je tudi posrečilo priti do nje, bila pa je tako varno zaprta, da ji niso mogli do živoga. Toda računali so s tem, zato so tudi

prinesli s seboj dinamit. Zakladnico so navrtali in pognali v zrak. Učinek razpočenja je bil tako silen, da se je porušil tudi del cerkve.

Kaj vse si izmislijo za večjo žensko mikavnost

Tudi v teh resnih časih so ljudje, ki imajo še zmerom dovolj časa za najraznovrstnejše modne novosti in norosti. Tako je v Los Angelesu neki čevljar naredil ženske čevlje, ki imajo pete na vzmeti. Ženska, ki nosi take čevlje, ima zelo prožno hojo. Te iznajdbe se bodo posluževale tiste ženske, ki bi bile rade vedno mlade.

O drugi taki iznajdbi poročajo iz Pariza. Tam so zdaj prišli v modo palice in dežniki, ki imajo to posebnost, da je treba le pritisniti na gumb, pa se v palici že prikaže škatlica s pudrom in zrcalce.

Ameriška iznajdba, o kateri pravijo, da bo zbujala veliko pozornost, je posebne vrste klobuk na zadrgo. Če ga zadrgnemo, dobimo iz njega imenitno pahljačo.

Najčudovitejša med vsemi tovrstnimi iznajdbami pa je tako imenovani nalivni glavniček, spravljen v škatlici. Glavniček se uporablja za česanje trepalnic. Posebnost je v tem, da je v njem podobno kakor v nalivnem peresu posebna tekočina, s katero srečena lastnica nalivnega glavnička maže svoje očarljive trepalnice istočasno ko jih češe.

Če zaradi žeje shujšaš za štiri kilograme, še ni nevarno

Na vseučilišču v Michiganu je profesor dr. Kohler skušal ugotoviti, kako dolgo more človek vzdržati brez vode. Dognal je med drugim tole:

Zaradi žeje izgubi človek največ do šest odstotkov na svoji teži. Nad to mejo se že začne pojavljati znaki obolenosti. Če tehta kdo recimo 70 kg, lahko brez nevarnosti za svoje telo izgubi zaradi žeje 4 kg na svoji teži. To pa se zgodi tedaj, če trpi žejo dva do tri dni. Če pa trpi žejo dalje,

začne njegov jezik postajati trd, koža se suši, oči pa se začno pogrezati v očesni votlini. V takšnem primeru že nastopi mučno umiranje od žeje.

Profesor pravi dalje, da zdrav človek potrebuje na dan približno 2000 kubičnih centimetrov vode, to se pravi dva litra. S tem pa seveda ni rečeno, da moramo vsak dan poleg hrane izpiti še dva litra vode, kajti računati je treba tudi tisto vodo, ki je že v hrani sami.

Vratca letala so napravila dolgo pot po zraku

Prebivalci Lagosa, mesteca ob južni portugalski obali, so pred nekaj dnevi doživeli dogodek posebne vrste. Proti večeru so opazili nad mestom neki čuden predmet, ki se je zasvetil v zahajajočem solncu, plaval nekaj časa po zraku, nato pa s truščem padel na neko hišo ter hudo poškodoval njeno streho. Ta čuden predmet, ki je priletel z neba, ni bil nič drugega kakor aluminijasta vrata, kakršna imajo letala.

Že nekaj časa pa ni tod letelo kakšno letalo. Zato je bila vsa zadeva še zagonetnejša. Šele po dobrem tednu so to uganko

rešili. V poročilu mornariškega poveljnika za dotično področje je bilo namreč zapisano, da je neko vojaško vodno letalo izgubilo med potjo aluminijasta vratca, ko je letelo nad morjem kakih 50 kilometrov od obale, kjer stoji mestece Lagos.

Letalova aluminijasta vratca so torej letela sama dalje in preletela celih 50 km, preden so padla na tla. Res je, da aluminij ni posebno težak, toda kovina je vendarle. Vsekakor so morali v izdatni meri priskočiti na pomoč tudi zračni tokovi. Razen tega je letalo moralo biti v trenutku, ko je izgubilo vratca, izredno visoko.

V lepi zvezi z mišjo žive

Doslej nismo še slišali, da bi bile miši koristne živali, saj je znano, koliko truda stane kmete, da si zaščitijo pridelke pred temi glodalci. Pri nas zato preganjamo tega malega sesalca. So pa na svetu kraji, kjer človek živi naravnost v ginljivi zvezi v mišjo.

V severni Aziji živi mongolsko ljudstvo Italmenov, ki se v izdatni meri poslužuje mišjih zimskih zalog za obogatitje svojega jedilnega lista. Italmeni ne vedo ničesar o vitaminih, zato pa dobro vedo, da si morajo enolično zimsko hrano osladiti z rastlinskimi prigrizki, da si tako skozi vso dolgo zimo ohranijo zdravje. Pri njih se marljiva gospodinja ne bavi s svojim zelenjadnim vrtičem, marveč hodi v pozni jeseni, preden pomrzne zemlja in zapade sneg, po stepi in išče zalog, ki so jih miši nanosile za zimo. Predvsem ji gre za neko vrsto čebule, imenovano sarana, ki si jo miši naberejo za zimo. Moramo pa se čuditi smotrnosti Italmenov, ki ne oropajo mišje zaloge, marveč

nadomestijo odvzeto čebulo z nekim semenom, da bi miši čez zimo ne poginile od gladi. Čebula sarana rase namreč zelo globoko v zemlji in bi pomenilo nje izkopavanje zelo zamudno delo.

Na podoben način nabirajo Indijanci v Dakoti gomolje neke rastline, sorodne gliciniji. Ker pa te rastline rasejo le zelo daleč druga od druge, se človek tudi v tem primeru poslužuje mišjega nagona po zbiranju rastlinskih zalog. Indijanec gre in pobere iz teh zalog gomolje, ki jih potrebuje za prehrano, toda pri tem postopa premišljeno in ne uničuje svojega pomočnika. Namesto gomoljev mu nasuje v jamice turščice, ki jo sam pridelal z manjšim trudom, kakor bi ga moral vložiti v iskanje omenjenih gomoljev.

Ta dva primera kažeta, kako smotrno je to sožitje med človekom in mišjo. Visoko prosvetljeni belokožec bi najbrže ne imel enake pametne spoznavosti, kakor jo imajo omenjeni divjaki.